

Виноград Господњи

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Година двадесета

Број 5

Нови Сад

О Божићу 2024.

Бесплатан примерак

Мир Божји, Христос се роди!
Ваистину се роди!

Са благословом Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ

Лист православне Епархије бачке
Година двадесета, број 5
Нови Сад, о Божићу 2024.

Уредник
Презвитер др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић
Протојереј-ставрофор Владан Симић
Протојереј Жељко Латиновић
Протонамесник Игор Игњатов
Протонамесник Лео Малешевећ
Др Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Предње корице: *Рођење Христово*,
иконописац Драган Мазалица

Штампа
М&А Принт студио, Нови Сад, 2025.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај-Јовина 4
vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com
www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник презвитер др Милан
Бандобрански. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр. 82
(2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија бач-
ка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист Виноград Господњи излази пет пута годишње.
ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА	3
ОСМИ ДАН	7
Катихета Бранислав Илић: Спасење човека и творевине у Христу према учењу преподобног Јустина Ћелијског	7
РАЗГОВОР	10
Наталија Стокановић: Саборни храм у Новом Саду је отворена галерија	10
ХРИШЋАНИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	15
Катихета Марко Радаковић: „Мир Свој дајем вам” (Јов. 14, 27)	15
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ	18
Презвитер Вељко Васиљев: О Великом славословљу	18
ЗНАЧАЈНЕ ГОДИШЊИЦЕ	21
Протојереј Петар Бикар: „Смерени Никодим, по милости Божи, Архиепископ всех србских земаљ и поморских”	21
ИЗ ЛЕТОПИСА	24
Катихета Јован Мајсторовић: Библиотека Црквене општине у Суботици	24
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ	26
Протојереј Миодраг Андрић: Владимир Курочкин (1883 – 1943)	26
НОВА ИЗДАЊА	27
Катихета Бранислав Илић: Споменица Погрома у Бачкој 1941/42. године	27
ШКОЛСТВО И ДУХОВНОСТ	29
Мила Ћатовић: Школство и духовност	29
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ	31
Са часа веронауке: У сусрет Богомладенцу	31
АКТУЕЛНОСТИ	34
УПОКОЈ, ГОСПОДЕ	42
КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ МИТРОПОЛИТА БАЧКОГ	44
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ	49
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	50
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА	51

Божићна посланица

Српска Православна Црква
својој духовној деци
о Божићу 2024. године

ПОРФИРИЈЕ,
по милости Божјој
православни Архиепископ пећки,
Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски,
са свим архијерејима Српске Православне Цркве
– свештенству, монаштву и свим
синовима и кћерима наше свете Цркве:
благодат, милост и мир од Бога Оца, и Господа
нашега Исуса Христа, и Духа Светога, уз сверадосни божићни поздрав:

МИР БОЖЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Драга наша децо духовна,

Данас, сабрани на светој Литургији, прослављамо Рођење Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, Онога Који је „ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса, оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек”. У радости духовној прослављамо Догађај који је толико велик да је поделио историју људског рода на два дела! Овај Догађај свети Максим Исповедник назива циљем творачког чина Божјег, – *Тајном Христовом, сједињењем Бога и творевине у Личности Сина Божјег Који је постао човек*, – што можемо разумети једино ако имамо у виду да створени свет не може постојати вечно без јединства са Богом Творцем. Зашто? Пре свега зато што је, по речима светог Атанасија Великог, *природа творевине – некадашње небиће*, односно што је она смртна. Да би створена природа превазишла смрт и постојала вечно, мора да буде у заједници са самим Извором живота, са Тројичним Богом, Јединим по природи Вечним и Нествореним.

У ту заједницу смо сви ми људи, једном и за свагда, уведени када је, пре двадесет столећа, благовољењем Бога Оца и садејством Духа Светога, Син Божји Јединородни сишао у историју људску, у „долину плача”, да би се,

у крајњем смирењу, очовечио и у малој Витлејемској пећини родио као Дете. Приклонивши небеса земљи, подарио нам је нераскидиву заједницу са Богом. Беспочетни, бесмртни и савршени Бог унижава Себе и поистовећује се са нама, са Својом творевином, и примајући оно што је неупоредиво мање од Њега дарује нам оно што је неупоредиво узвишеније и савршеније од нас. Надумна љубав Божја, промишљајући о вечном човековом назначењу, по благовољењу Свете Тројице хтела је да створени свет буде исцељен и спасен у Богочовеку Христу. О дубино богатства и премудрости Божје! Вечност је загрлила пролазно, нестворено се нераскидиво сјединило са створеним, бесмртност је исцелила смртно. Једном речју, Бог је постао човек да би човек био обожен, да би постао богочовек по благодати.

Свако од нас, браћо и сестре, нека данас своје срце загреје пламеном који је грејао новорођеног Богомладенца, а од свога дома, радошћу породичног окупљања, начини Витлејемску пећину! Истовремено ми, који празнујемо у миру, не смемо заборавити оне који страдају, тугују и ове дане радости проводе прогнани из својих домова, понављајући тако судбину Богомладенца Христа, већ у најра-

Божјића посланица

Патријарх српски г. Порфирије чита Божићну посланицу Српске Православне Цркве

нијем детињству прогнаника, који је, заједно са Својом Пресветом и Пречистом Мајком и праведним Јосифом Обручником, морао да бежи у Египат пред тиранином Иродом.

Исти тај Богомладенац и данас, не само метафорички него и стварно, бивајући носилац пуне људске природе, дели изгнанство, тугу и страдање свих невољника на земаљској кугли. Видимо како у многим крајевима света мајке и очеви, са дечицом у наручју, бежећи од савремених Ирода, доживљавају и у 21. веку судбину витлејемске деце из времена Рођења Христовог. У крајевима у којима је Христос рођен и сада се чује „плач и ридање и нарицање много” (Мат. 2, 18). Тамо, као и у суседним земљама, Сирији и Либану, број људских жртава немилице се умножава, док је број убијене деце, што је најстрашније, многоструко превазишао број деце пострадале од Иродових руку. Са молитвеним вапајима Богу да дарује мир целога свету, гледамо и на страшни сукоб једнокрвне и једноверне браће у Украјини и Русији, који, на велику жалост свих нас, већ улази у четврту годину.

Молитвено вапијемо Богу да и невино страдале у паду надстрешнице на новосадској железничкој станици привије у наручје

Своје. Гледамо у своја срца, и гледамо се међусобно, молећи се Господу да нам подари снаге да из тога трагичног догађаја, али и из других поменутих и непоменутих збивања у земљи и свету, стално извлачимо опомињућу поуку о томе да једни према другима морамо бити браћа, бити људи, охристовљени, искрени, суштински добри.

Осећамо очинску потребу да и овог Божића свој саборни глас упутимо пре свега нашој духовној деци на Косову и Метохији, али и свима до којих стиже апел Цркве Светосавске. Српски народ је у овој својој вековној постојбини већ четврт века најугроженији и најнезаштићенији народ на европском континенту. Изложен притисцима, хапшењима, насилном отимању општинских самоуправа, гашењу локалних здравствених служби, отимању земљишта и друге приватне имовине, рушењу гробала и споменика културе, непрестано бива застрашиван и прогањан. Ми вас, браћо и сестре наше на Косову и у Метохији, гледамо са љубављу, поштовањем и захвалношћу. Дивимо се вашој вери, вашем јунаштву, вашем стрпљењу и трпљењу. Као што верујемо речима Господњим да су „блажени гладни и жедни правде јер ће се наситити” исто тако

Божићна посланица

верујемо да ће сванути дан када ће и за вас и за васцели наш народ *засјати Сунце правде, Христос Бог наш*, и да ћете се и ви наситити правде Његове.

Највећи благослов у години која започиње доноси нам прослава 850-годишњице од рођења најзначајније личности у историји нашег народа – Светог Саве. Овом приликом, дубоко забринути због садашњих дешавања у нашем народу, желимо да укажемо на две чињенице из његовог живота, молећи се да у знаку поуке која из њих извире протекне година која је пред нама.

Прво, својим одласком у Свету Гору, млади Растко је, попут младића из јеванђелске приче који је упутио Христу најрадикалније питање: *Учитељу добри, шта да учиним да задобијем живот вечни?*, потврдио чињеницу да је младост гладна и жедна вечности, односно: пуноће, истине, правде, доброте, љубави, лепоте, уопште смисла. Међутим, за разлику од поменутог младића, Свети Сава је добровољно и радосно пошао за Христом. На његовом примеру, као и на примеру многих младих људи кроз историју, видимо да није довољна само благословена глад и жеђ за смислом. Потребан је преображај, излажење из себе, живот у врлини, живот по Јеванђељу Христовом, по речи Његовој. Потребан је подвиг љубави према Богу, али и према сваком човеку као свом вечном брату. А та љубав је у слушању, разумевању, загрљају и прихватању другог као ближњег; у праштању, саосећању, милосрђу, жртви, у свакој христоподобној врлини. Све су то дела љубави које је Свети Сава, наш Просветитељ и Учитељ заувек, пошавши за Христом, преображен и освећен благодаћу Духа Светога, чинио и пројављивао.

Управо зато што је био Богом преображен и просвећен, као светитељ Божји, постао је узор и пример свима, па чак и своје рођеном оцу. У светлу његовог примера позвани смо да са пажњом ослушкујемо младост, да је поштујемо, чувамо и оснажујемо у свему што је добро и честито.

У исто време, наша је обавеза да, осим бриге о младима, речју и делима љубави, читавим својим животом, сведочимо да се пуноћа за којом трагају налази у Христу Го-

споду, да је Христос смисао свега и да, уколико Христос буде на првом месту, све ће доћи на своје место. Друга чињеница поучна за годину пред нама јесте измирење завађене браће које је извршио Свети Сава над моштима њиховог оца, светог Симеона Мироточивог, 1207. године у манастиру Студеници. За помирење нису биле довољне само његова молитва и његов труд, иако га без њих не би било. Неопходно је било и да оба брата пруже руку један другоме, да се загрле и опросте један другоме. То је био једини прави, јеванђелски начин да се постигне мир међу браћом, у држави и у народу. Свети Сава, надахнут Јеванђељем Христовим, показао је овим и оставио нам у аманет образац црквеног миритељског поступања.

Црква не осуђује, не дели, не прави разлику међу браћом, него нас подсећа да смо сви једни другима потребни и све позива на мир и заједницу љубави. Не заборавимо да мноштво несрећа, сукоба и ратова започињу дехуманизацијом ближњег, потирањем људскости другог људског бића. Зато је од пресудне важности да сви, колико нас има, престанемо да користимо речник у коме се други прво назива странцем, затим противником, онда непријатељем и, на самом крају, нељудским бићем. Сетимо се кобних последица таквих поступака у историји људског рода, који су, нажалост, многобројни! Сетимо се наше прошлости и подела од којих до данас не можемо да се опоравимо! Будимо достојни наследници Светог Саве миротворца и његове браће, а не наследници Каина, првог братоубице, који је Самоме Господу Богу упутио најстрашније речи: „Зар сам ја чувар брата својега?“ (Пост. 4, 9).

Стога, браћо и сестре, где год да живимо, премошћујемо међусобне јазове, слушајмо једни друге, уважавајмо ставове и мишљења једни других, поготову када су другачија од наших! Одустанимо од агресије и насиља као начина решавања проблемâ и несугласица! По сваку цену градимо мостове разумевања, љубави и мира, иако добро знамо да градитељи мостова неретко бивају каменовани са обе обале.

Божићна посланица

У радости Божића, једине истинске новине под Сунцем, када се Бог заувек измирио са човеком, загрлимо Христа и једни друге, славословећи божићну химну:

„Христос се рађа, славите!

Ево Христа са небеса – изиђите му у сусрет!”

Драга наша децо духовна, православни хришћани, чеда Српске Православне Цркве, у отаџбини и расејању, ми, ваши духовни пастири, молимо се да се Богомладенац Христос усели у срца свих и да се, имајући мир са Њим, миримо и „мирбожимо” међу собом, да бисмо се, у миру и љубави, заједно с анђелима, једним устима и једним срцем, радовали и појали:

„Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!”

МИР БОЖЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Дано у Патријаршији српској у Београду,
о Божићу 2024. године.

Ваши молитвеници
пред Богомладенцем Христом:

Архиепископ пећки,
Митрополит београдско-карловачки
и Патријарх српски ПОРФИРИЈЕ са свим
архијерејима Српске Православне Цркве.

Катихета Бранислав Илић СПАСЕЊЕ ЧОВЕКА И ТВОРЕВИНЕ У ХРИСТУ ПРЕМА УЧЕЊУ ПРЕПОДОБНОГ ЈУСТИНА ЋЕЛИЈСКОГ

„А ово је вечни живот да познају Тебе јединога истинитог Бога, и кога си послао Исуса Христа” (Јов. 17, 3).

Гледано из библијске перспективе, смрт је последица греха и човековог одвајања од Бога. Самим тим, смрт није нешто што је за људе природно већ је у потпуности неприродно, а, могли бисмо рећи, и неприхватљиво. Смрт није датост и неопходност – Бог је не даје, Он је само предвиђа као природну последицу преступања Његове заповести: „Али са дрвета од знања добра и зла, са њега не једи; јер у који дан окусиш са њега, умрећеш” (ИМојс. 2, 17). О начину на који се смрт побеђује у Цркви свети апостол Павле говори у својој Посланици Ефесцима. Увод ове Посланице представља богословску химну у прози посвећену Домостроју спасења од смрти и греха, догађају који је остварен у богочовечанској Личности Господа Исуса Христа (Ефес. 1, 3 – 14). На основу наведеног одељка видимо да је Оваплоћење Господа Исуса Христа заправо остварење вечне воље Божје да

створи свет који ће вечно живети у заједници са Њим.

Превечни Бог је извршио дело веће од стварања и испунио обећање дато нашим прародитељима, обећање о коме су пророци од памтивека прорицали, а које је Пречиста, Преблагословена и Увекдјева Марија у смирењу прихватила, остајући до краја доследна речима које је и сама произнела: „Ево слушкиње Господње, нека ми буде по речи твојој” (Лук. 1, 38). Бог Логос је постао Човек и настанио се међу људима (Јов. 1, 14). Син Оца Небеског бива роду људском савремен како би човек постао савечан Богу. Господ Сведржитељ „унизи Себе узевши обличје слуге” (Филипљ. 2, 7) и постаде једнак телу смирења нашега, да би нас учинио једнакима лику славе Његове. Зато богомудри апостол Павле кличе: „О дубино богатства и премудрости и разума Божјега! Како су неиспитиви судови Његови и неистраживи путеви Његови!” (Римљ. 11, 33).

Преподобни и богоносни отац наш Јустин Ћелијски у другом тому своје *Догматике* се бави темама христологије и сотириологије. Ћелијски Старац најпре излаже догматски садржај христолошког учења, а затим и начин остваривања божанског плана у Икономији спасења. Преподобни Јустин показује значај деловања Богочовека Христа за живот и спасење света. Његова сотириологија карактерише се јасном посвећеношћу историјском реализму у излагању догми. Поред богословља о спасењу човека и свеколике творевине у Личности Богочовека Христа, које поменути светитељ излаже у наведеном делу, ништа мање нису вредне његове беседе које је изговорио са храмовног амвона старог храма Светоархангелске обитељи у Ћелијама надомак Ваљева, особито на Господње празнике, а у којима неретко налазимо јасно учење о спасењу човека и свеколике створене природе у Христу.

Према учењу преподобног Јустина Ћелијског, спасење света је повезано са спа-

Господ Исус Христос

Осми дан

сењем човека, и то од момента стварања. Када Бог ствара целокупну творевину, ствара је да буде у заједници са Богом, а човека да читаву творевину принесе Богу. Ћелијски подвижник поучава да је, целокупном богочовечанском Личношћу и Својим животом, Господ Христос извршио спасење људског рода, а да Му је зато и дато име Исус, што значи – Спаситељ. Тајна спасења у свему се поклапа са тајном Богооваплоћења. Све што сачињава тајну спасења своди се на живот Сина Божјег у телу. Бог у телу и јесте Спаситељ. Пут човечанске природе у Личности Господа Христа – од Његовог зачећа у светој Дјеви, па све до Васкрсења и Вознесења – сачињава Спаситељев богочовечански Домострој спасења. Преподобни Јустин, у беседи на Божић, у том духу прониче у наведену тајну и говори: „Данас се рађа Вечни Живот као Човек. Кад се Бог рађа као Човек, Вечни Живот рађа се са Њим. Зар у Богу може бити смрти? Не! Бог је сав Живот, Бескрајан и Бесконачан. Постаје Човек, еда бити, човече, који си, ето, пропао у безброј смрти, осетио шта је Живот Вечни. Каква велика тајна, каква велика милост!”

На питање шта је спасење, преподобни Јустин даје следећи одговор: „Живот у Цркви. А шта је живот у Цркви? Живот у Богочовеку. А шта је живот у Богочовеку? Живот у Светој Тројици, јер је Богочовек – Друго Лице Свете Тројице, увек Једносушно и Једноживотно са Беспочетним Оцем и Животворним Духом. Тако је спасење, уствари, живљење у Светој Тројици. Све у свему: спасење је благодатни подвиг учрковљења и оцрковљења, убогочовечења и обогочовечења, утројичења и отројичења. Све што је у Цркви богочовечно је и тројично је, и кроз Богочовека увек одводи Тројичном Божанству.”

Преподобни Јустин своју теолошку мисао о спасењу свеколике творевине и човека темељи на непрекинутој нити следећући светим Оцима и Учитељима Цркве. Према учењу преподобног Јустина, у Христу Господу – Којега у Символу вере исповедамо као „Сина Божјег, Јединородног, од Оца Рођеног пре свих векова, Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, Рођеног, а не Створеног, Једносушног Оцу кроз Кога је све постало,

Преподобни Јустин Ћелијски

Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек...” – једном засвагда је остварена победа над несавршенством, грехом и смрћу. Јављањем пуноће Његовог Божанства и Његовим сједињењем са људском природом остварена је и пуноћа човековог бића и његово савршенство. Неликвено, непроменљиво, неразделиво и неразлучно јединство и заједница у Богочовеку Исусу Христу божанске и човечанске природе обдарује свет и човека неразривом истинском, вечном и богочовечном заједницом – Црквом Божјом.

Из учења преподобног Јустина о спасењу човека и творевине постаје нам јасно да спасење о којем говори текст Символа вере превазилази свако људско очекивање. Није се Бог очовечио како би показао Своју славу и величанство нити да би се, праћен војскама небеским, појавио у овоме свету као његов Господар. Спаситељ је благоизволео да се роди од Пресвете Богородице како би човек – благодатним силама Духа Светога, крштењем, учешћем у светој Литургији и животом у Христу – био препорођен и постао бог по благодати, сабрат и сутелесник Богочовека. То нам је Он Сâм омогућио захваљујући истинском рађању за живот вечни који нам

Осми дан

дарују свето крштење, миропомазанье и свеукупни светотајински живот са врхунцем у светој Литургији, праћен нашим трудом да задобијемо јеванђелске врлине. Почевши да истински припадамо заједници деце Божје, Цркви, ми благодатно учествујемо у божанском животу Христовом и бивамо спасавани и спасени у њој. Преподобни Јустин истиче да је Пророк у Старом Завету пророковао: „Ево, Девојка ће зачети, и родиће Сина, и наденуће му име Исус” (Ис. 7, 14). Према његовим речима, пророк само пророкује, али не даје одговор на питање зашто се Бог оваплотио, родио и очовечио. У речима Арханђела добили смо одговор. Христос Господ се родио ради нас људи и ради нашег спасења. Као што је Бог из потпуне љубави створио све и сва и човека као круну свега створеног, тако исто, из исте љубави, Он се родио од Дјеве да би сву Своју творевину – а, пре свега, човека – обновио и препородио љубављу. Наднесен над тајном Рођења Богомладенца Христа, свети апостол Павле говори о божанском смирењу. Бог је, пише он, „понизио Себе узевши обличје слуге и изгледом се нађе као човек; унизио је Себе и био послушан до смрти, и то до смрти на крсту” (Римљ. 2, 7 – 8). То је распон безграничне и недокучиве тајне љубави Божје, љубави која састрадава са палим Адамом и Евом до те мере да се најпре спушта у пећину витлејемску, а потом и до ада преисподњег. То је иста љубав Божја која је састрадавала са палим човечанством и док је оно пребивало у тами и сенци смрти. Знајући то, свети Јован Богослов Духом Светим благовести: „Бог тако заволе свет да је Сина Свога Јединороднога дао, да нико који верује у њега не пропадне него да свако има живот вечни” (Јов. 3, 16). Преподобни Јустин доноси закључак да унижење Христово јесте снисхођење љубави Његове према роду људском. Да није Бог дошао човеку, не би човек могао да дође Богу. Без унижења Исуса Христа не би било могуће да се оствари обожење човека. Поменути светитељ иде један корак даље и, у свом учењу о спасењу света и човека, јасно указује да се смирењем и унижењем изражава највећа љубав. Онај ко љуби занемарује самога себе и даје се другом. Речима светог Златоуста, Хри-

стос говори сваком од нас: „Тебе ради, дете моје, осиромаших, избивен бих, унизих се од славе моје. Оставих Оца и дођох ка теби који ме мрзиш и одбацујеш. Дотрчах ка теби да те учиним Својим. Тебе са Самим Собом сјединих. И горе на небесима тебе имам и доле на земљи сједињен сам са тобом.”

Из свега до сада наведеног у нашем промишљању, вођени богословском мишљу преподобног Јустина Ћелијског, долазимо до закључка да је највећа тајна овога света Богочовек Исус Христос, Који се открива као личносно Биће, а затим открива људима истину да и они треба у заједници да постану целосна и личносна бића. Господ наш Исус Христос је рекао Својим ученицима: „Вама је дано да знате тајне Царства Божјега” (Марк. 4, 11). Реч је о духовном познању тајне Бога Оца и Христа (Кол. 2, 2). Дакле, само они који су савршени (1 Кор. 2, 6) и истински утемељени у хришћанској љубави могу разумети шта је ширина и дужина, и дубина и висина (Ефес. 3, 18). Живи Бог отвара врата речи да казујемо тајну Христову (Кол. 4, 3). Као што смо већ нагласили, само људи богоподобни и чисте савести (1 Тим. 3, 9) у стању су да познају тајну Христа (Ефес. 3, 4). Преподобни Јустин прониче у тајну Христовог спаситељног и искупитељног дела и истиче да Својим доласком Христос сведочи о суштинској заједници, новој заједници неба и земље, Творца и творевине, и открива велику Тајну, а она се своди на истину да најважније створење под сунцем јесте управо човек. Наравно, човек је најважнији зато што је Бог у Христу постао Човек. Спаситељ наш Господ Исус Христос је закорачио у овај свет онако како је у древности закорачио у Јордан. Тада, док је Јован полагао своју руку на Њега, сав грех је одступио од Њега, попут воде реке Јордана. То исто се дешавало док су апостоли, епископи и презвитери кроз векове полагали своје руке на главе људи које су они крштавали и на пут обожења изводили. Благодатни огањ – од кога трепере херувими – и ми смо примили у светој Тајни крштења, у тој бањи поновнога рођења у Христу водом и Духом. Тако смо постали лученосци вере у Сина Божјега Господа Христа, добивши по дару и могућност да са Њим и вечно царујемо.

Разговор

Наталија Стокановић САБОРНИ ХРАМ У НОВОМ САДУ ЈЕ ОТВОРЕНА ГАЛЕРИЈА

У издању *Беседе*, издавачке установе Епархије бачке, и Музеја Српске Православне Цркве објављена је монографија *Саборна црква Светог Георгија у Новом Саду*. Овим поводом, за нови број *Винограда Господњег*, разговарамо са госпођицом Наталијом Стокановић, ауторком наведене књиге.

Изражавајући Вам искрену благодарност на прилици да разговарамо о капиталној монографији која се онедавно налази пред читалачком публиком, дозволите ми да Вас замолим да наше читаоце упознате како сте дошли на идеју да приредите монографију о Саборном храму у Новом Саду?

Најпре желим да изразим велику захвалност на благослову Његовом Високопреосвештенству Митрополиту бачком др Иринеју да овај разговор буде објављен у листу Епархије бачке *Виноград Господњи* и радујем се што могу да представим монографију Вашим читаоцима. Идеја или, можда боље речено, први конкретан корак ка томе да монографија почне са припремањем, дошла је после кандидовања мастерског рада о Саборном храму у Новом Саду, одбрањеног на Одељењу за Историју уметности Филозофског факултета у Београду, за награду Спомен-збирке Павла Бељанског 2019. године. Публиковање истраживања је било подржано од стране мог професора др Ненада Макуљевића. Наравно, постојала је и постоји жеља да својим радом допринесем Српској Цркви, посебно Епархији бачкој.

Ово импозантно дело својим садржајем и квалитетом сведочи о вишегодишњем труду и прегалаштву. Како су текли кораци у погледу припремања монографије и колико Вам је времена било потребно?

Монографија пред Вама је заправо резултат мог првог студентског теренског истраживања. Могло би се рећи да је прва фаза

Наталија Стокановић

био дипломски рад, у ком сам описала иконостас и прикупила само основне архивске податке. Друга фаза је било ширење истраживања на цео храм. Многе ствари сам учавала после друге, треће, четврте посете храму. Међутим, све је то био школски рад на којем сам тек стицала знање, фактографски.

Озбиљнијем раду се приступило са фотографисањем целокупног храма и дигитализацијом архивског материјала за пројекат *Уметничко и архивско благо Саборног храма у Новом Саду* Министарства културе и информисања 2020. године, када смо уместо сто педесет обећаних фотографија приложили Министарству око пет стотина. На пример, тек приликом фотографисања храма сам стекла увид у детаље зидних слика на таваници и на хору, које је осликао Стеван Алексић, као и на вишим иконама и резби иконостаса.

Разни послови су се преплитали, па смо паралелно радили и на другим пројектима, на пример, на истраживању владарске одежде светог кнеза Лазара, која се чува у Музеју Српске Православне Цркве, и на прављењу 3D модела исте, да би 2022. године поново дошла на ред монографија, када је добила потпуни смисао последњим поглављем о ка-

Разговор

нонизацији светог Иринеја Тирића и мученика бачких. То је поглавље које је мени лично недостајало као завршница, и тек са њим сам осетила да је рукопис целовит и да вероватно неће изневерити очекивања свих оних који су ми указали поверење да истражујем храм и помагали ми при раду.

Ко су били Ваши сарадници и сатрудници у овом благословеном делу?

Многобројни су сарадници и сатрудници на монографији и сада ћу сигурно заборавити некога да поменем. Али, хвала Вам на прилици да се још једном захвалим Високопреосвећеном Митрополиту бачком господину др Иринеју на благослову и могућности да проучавам новосадски катедрални храм, али и на поверењу да истражујем у његовом дому, новосадском Владичанском двору, где сам пронашла мноштво материјала.

Том приликом су ми, на самом почетку истраживања, највећу помоћ пружили протојереј-ставрофор Владан Симић, презвитер Огњен Верић, ђакон Мирослав Николић, као и Петар Ђурђев, рецензент књиге и тадашњи директор Архива Града Новог Сада. Сналажење или несналажење приликом првих теренских истраживања олакшала ми је придворна сестра монахиња Филотеја. Помоћ сам добила и од протођаконa др Драгана Радића, који ми је прибавио занимљиве планове Хермана Болеа из Дијецезанског музеја у Загребу.

Највише пажње тексту монографије је, природно, посветио мој отац Душан Стокановић, који је више пута прошао кроз текст монографије, исправљао је и указао ми на неке њене недостатке, али и стално ме бодрио. Затим је презвитер др Србољуб Убипариповић, професор Православног богословског факултета у Београду, наставио исти посао и дао ми корисне предлоге, чиме је текст постао информативнији, а тумачења смисленија.

Прелепе фотографије које красе и доприносе богатству и разумевању монографије су припремили Душко Филиповић и Растко Стокановић. Они су педантно и детаљно радили и, на тај начин, давали на значају свакој мојој замисли на терену, радили у праши-

ни, по највећој врућини, пењали се и завлачили на незахвална места да свака фотографија буде најбоље изведена.

На крају морам да истакнем дизајнера и теолога Милорада Видовића, који је осмислио модеран, а опет складан, разумљив, прегледан и елегантан изглед књиге и који је рукопис књиге технички савршено припремио за штампу, те јој се, без знања шта се унутар ње налази, сви диве већ на први поглед.

Лепа је прилика да наше читаоце у кратким цртама упознате са садржајем монографије о катедралном храму Епархије бачке.

Искористићу прилику да читаоцима представим неке теме које се можда и не уочавају одмах приликом прегледања садржаја на првим странама монографије већ су повезане чињеницама које су забележене кроз различита поглавља.

Једна од великих жеља ми је била да се бавим развојем насеља, са акцентом на Саборном храму, Владичанском двору и школи, као самим срцем града, и начином на који је тај развој био условљен природом, рељефом и друштвеним правилима. Можете да видите то кроз мапе и планове, од досељавања до почетка 20. века. Ипак, поента овог поглавља је била да укаже на то да ове грађевине, као и грађевине које су стајале претходно на месту данашњих, јесу показатељ животодавне вере, која не пружа само подстицај за опстанак него и проналажење достојанства и лепоте у најтежим временима. То се огледа и кроз приложништво, којим је храм увек био велелепно опремљен.

Имамо, такође, прилику да видимо како су изгледали иконостаси Саборног храма кроз време: цртеж који показује средишњи део првог иконостаса из времена владике бачког Висариона Павловића у 18. веку, иконостас настао средином 19. века, а који данас служи цркви Свете Тројице на Ченеју, и данашњи иконостас који је настао почетком 20. века.

Истражујући тему данашњег иконостаса, књига нас води ка расветљавању не само конкретних дела изведених за овај храм већ

Разговор

и шире, проучавању црквеног рада Паје Јовановића и Стевана Алексића, односа уметника са Урошем Предићем, патријархом Георгијем Бранковићем, као и са управом Црквене општине новосадске. Затим, уздижући односе ван личних, упознајемо односе политичких странака, радикалне и либералне, као и њихове односе са Црквом и угарским властима.

Потрудили смо се да све буде разјашњено сликовито, тако да се упознају жеље, тежње и идеје црквене управе и српског народа у вези са катедралним храмом кроз векове, кроз писма, конкурсе, новинске написе, изведене програме и сачувана дела.

Из садржаја књиге, чији драгоцени текст на посебан начин употпуњују светлописи, читаоци су у прилици да се упознају са многобројним драгоценостима новосадског Саборног храма. Које драгоцености бисте посебно истакли?

Монографија готово каталогски представља свако појединачно дело унутар и око храма. Понеко ће приметити да су негде приказане само најосновније ствари, остављајући простора за даља темељнија и дубља истраживања. Због тога ћу се осврнути на детаље по којима су, по мени, одређена дела драгоценена и занимљива, који акцентују укупан рад уметника.

Представе манастира Ђурђевих Ступова, Хиландара, Грачанице, Старог Нагоричана, Дечана или Краљеве цркве у Студеници у рукама светих ктитора, националне топосе повезују у једну целину са укупним, небеским пејзажом икона и резбе иконостаса.

Сама пак резба иконостаса, која великим делом представља плодове воћа, вреже и друге мотиве, понављањем на витражима и декорацији мобилијара, доприноси утиску богатства и свечаности, а повезује цео храм у јединствену целину.

Символичка вредност иконостаса се, такође, читава у скромном избору јасно дефинисаних мотива и наменски распоређеним од тла ка небу: уз једноставнију декорацију, мотив земаљског шара са крстом налази се у најнижој зони, најближој земљи, а затим се у вишим зонама појављују мотиви вечне ватре

уз икону Свете Тројице, ваза изобиља, цвећа, воћа, нарочито грожђа, као евхаристијског симбола. У највишој зони су резбе у виду балдахина и куполе, симбола заштите и неба.

Мање приступачна посматрачу је представа осликана на западном зиду хора. На средини, на мањем облаку, а окружени широким слободним небеским простором, старозаветни пророци Исаија, Јеремија, Језекиљ и Данило посматрају пророка Мојсија. Сцена је приказана ванвременски, а у средишту ње је постојана, снажна фигура Мојсија који у рукама држи таблице закона. Испред њих је још једино насликана отворена књига, на чијим отвореним странама је исписан почетак визије пророка Језекиља: „Године тридесете, месеца четвртога, петог дана, када бијих међу робљем на ријеци Хевару, отворише се небеса и видјех утваре Божје” (Јез. 1, 1). Књига је просто пружена посматрачу да је чита, остављајући драматичан утисак присуства самом догађају отварања небеса, што је и приказано у представи *Бога Оца у слави небеској* на своду храма.

На неколико места у тексту монографије умешно истичете да је Саборни храм у најтежим временима делио судбину народа, а то се најконкретније види у опису разарања храма 1849. године и његове касније обнове у коју су свештенство и народ уложили велики труд и љубав.

Када је патријарх Јосиф Рајачић почетком 1850. године тражио помоћ од руског цара Николаја I, наводи да су Мађари свирепо разорили 115 храмова. Наводи и да је у оквиру Бачке епархије највише страдао Новосадски протопопијат, док је Саборна црква претрпела највећу штету. Преживели Новосађани су журно поправили своје храмове. Изборили су се за зајам од цара Фрање Јосифа, којим су покрили обнављање кућа у старим градским улицама и обнављање грађевина цркава.

Познато је да зидови храма нису били осликани, док је у периоду од 1855. до 1857. године изведена нова олтарска преграда. Приложнички натписи на појединим иконама у иконостасу сведоче да су у ентеријеру били изведени само најнеопходнији радови, у

Унутрашњост Саборног храма у Новом Саду

складу са скромним могућностима побожних појединаца и Црквене општине новосадске, насталим после пустошења града 1849. године.

Пошто је иконостас остао без целовитог програма и временом допуњаван иконама које су понављале светитеље више пута, владика бачки Платон Атанацковић (1851 – 1867) је основао *Фонд за изградњу иконостаса*, из којег је почетком 20. века изведен данашњи иконостас.

На нешто више од три стотине страница, поред указивања на историјски, уметнички, културни и духовни значај храма, указали сте и на посебна богослужбена торжествена сабрања која су остала златним словима записана у храмовном летопису. Описом једног таквог историјског сабрања и закључујете садржај монографије, сведочећи тако да је Саборни храм био и остао духовни центар Епархије бачке. Реците нам нешто више о овоме?

Владика шумадијски Сава Вуковић, који је администрирао Епархијом бачком 1990. године, први је издејствовао од власти да се на Кеју жртва Рације у Новом Саду по први пут служи државни комеморативни скуп не-

виним жртвама Бачке пострадалим 1942. године. У последњих неколико година је било више значајнијих догађаја којим је поплочан пут ка свечаном чину канонизације светог исповедника Иринеја, епископа бачког и мученика бачких. Објављено је низ значајних књига. На интернету можете да погледате и награђивани документарни филм *Деца бесмртности* из 2012. године. У Музеју Новог Сада Епархија бачка је 2015. године поставила изложбу др Гордане Петковић поводом 60-годишњице од упокојења светог владике Иринеја, а у Музеју Српске Православне Цркве у Београду је 2017. године била приређена изложба истог аутора о светом Иринеју Ћирићу, под насловом „На гласу светости“. Први јавни час је одржан 19. маја 2022. године, да би на редовном заседању Светог Архијерејског Сабора, одржаном током маја 2022. године, осамдесет година од Погрома, саборски оци лику светих прибројали светог Иринеја Ћирића, са датумом празновања на дан његовог упокојења 24. марта / 6. априла, и свете мученике бачке, са датумом празновања на дан такозване Рације у Новом Саду 10/23. јануара 1942. године. Више хиљада верника из свих српских крајева окупило се у порти храма и

Разговор

испунило околне улице приликом свечаног чина канонизације. Данас можемо да се помолимо пред моштима светог Иринеја и свештеноченика Димитрија Хаџи-Бокшана и Светозара Влашкалића, које су постављене у кивоту пред Богородичиним троном у Саборном храму.

Његово Високопреосвештенство Митрополит бачки др Иринеј у предговору књиге истиче да богослужбени живот под сводовима Саборног храма бива доживљаван као нешто живо и савремено, а у исто време и свевремено. Пред крај нашег разговора, замолићу Вас да учините осврт на значај богослужбених сасуда и књига које се чувају у храмовној ризници, а о којима је било речи у књизи која је настала из Вашег пера?

Ратне невоље су Србе довеле у ове крајеве, који су потом подизали храмове и опремали их на велелепље богослужења; ратне невоље су пустошиле цркве, тако да су многобројне драгоцености Саборне цркве нестајале, крадене, уништаване. Пљачке током Буне 1848/1849. године, Великог рата и Другог светског рата допринеле су да је само мали део тих предмета и данас у храму или и даље у богослужбеној употреби. Саборна црква у Новом Саду располагала је књигама и богослужбеним, уметнички обрађеним предметима насталим током 18, 19. и 20. века, који су доприносили уобличавању верског живота и културе.

Од многобројних књига које су постојале у храму, данас се чувају још само *Псалтир* из 1759. године, *Геононе проповеди* из 1760, *Октоих* из 1761, *Србљак* из 1762, *Молебственик* из 1781. и *Служабник* из 1866. године. У Владичанском двору се чува и једно од *Четворојеванђеља* које је штампано у Мркшиној цркви 1562. године, као и један *Празнични минеј* настао у штампарији Божицара Вуковића у Венецији 1538. године. Сачуван је и руски *Ирмологиј* из 1843. године. То су вредне богослужбене књиге које нам сведоче о верским и културним прегнућима Срба кроз векове.

Од богослужбених предмета и утвари које нам сведоче о давним временима и зна-

чајним даровима верника, сачувана су четири свећњака из 1772, барокна дарохранилница из 1778. и сребрна петохлебница из 1807. године.

Остали предмети из ризнице су углавном приложени приликом обнове од 1902. до 1905. године, чему има већ сто двадесет година, али који се још могу видети у свакодневном богослужењу. Њих је много и, да их не бих набрајала редом, скренућу пажњу на то да свако ко је могао макар и неким скромнијим даром да допринесе опремању храма, уписао се тада у књигу благочестивих приложника. Поменућу само плаштаницу из 1905. године, изведену према нацрту за антиминос за катедрални храм, који је осмислио још Христопфор Жефаровић за време владике бачког Висариона Павловића, а која је створила временски континуитет између два значајна тренутка – момента утемељења и момента обнове храма на тим темељима. Од скоро у храму постоји и плаштаница коју су веле монахиње манастира Градац, према узору на плаштаницу краља Милутина с краја 13. века. То је најстарија сачувана наша плаштаница, тако да је, може се рећи, њеном репликом новосадски Саборни храм повезан и са најстаријим временима наше Цркве.

Којим речима бисте читаоцима *Винограда Господњег* препоручили монографију о Саборном храму у Новом Саду?

Саборни храм у Новом Саду је отворена галерија, која је већ на први поглед свима занимљива и привлачи посетиоце, само због свог богатства и лепоте, о чему сведочи чињеница да никада није празна. Монографија пред Вама омогућава још лакше уживање у храму и сагледавање у његовом пуном значају, тиме што даје на једном месту сабране, за сада познате, податке и занимљиве приче из историје и културе Новог Сада.

Захваљујем Вам још једном на прилици да монографију Саборног храма представим Вашим читаоцима онакву каква јесте, као научно штиво, али првенствено као резултат труда, помагања и љубави многих људи.

Разговарао катихета Бранислав Илић

Хришћани у савременом свету

Катихета Марко Радаковић „МИР СВОЈ ДАЈЕМ ВАМ” (Јов. 14, 27)

Људи често искажу нејасну жељу: „Само да пронађем свој мир.” Ако бисмо саговорнике питали шта подразумевају под „својим миром”, добили бисмо различите одговоре. Једни би желели добар посао, други ступање у брак, трећи би искрено одговорили да ни сами не знају, али би волели да немир прође. Многи стреме ка миру, али чини се да им он стално измиче. Главни разлог зашто се то дешава је труд да се мир гради мимо Христа. Многи имају погрешну идеју да ће мир наступити ако испуне одређене личне, често сасвим овоземаљске и пролазне потребе. Ми, православни хришћани, знамо да постоји мир који даје свет и мир који даје Господ.

„Мир вам остављам, мир Свој дајем вам; не дајем вам га као што свет даје. Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји” (Јов. 14, 27). Ово је рекао Господ Исус Христос и указао нам да није исти мир добијен од Бога и мир који нуди свет. „Мир ти” и „Иди с миром” („Шалом!”) били су уобичајени поздрави код Јевреја (1 Сам. 1, 17). Тај поздрав Христос користи у више наврата (Марк. 5, 34 и Лук. 8, 48). Али, у наведеном цитату није реч о поздраву. Христос заиста оставља и даје Свој мир, а како ћемо кроз наше тумачење увидети, даје нам га кроз Самог Себе.

Зашто уопште постоје немири и сукоби? После стварања, Бог, свет и људи су живели у савршеној хармонији и миру. Бог „виде да је добро” (1 Мојс. 1, 25) све што је створио. Непослушност првих људи уводи грех и немир у људски род и творевину. Јављају се кривица и срамота. Нарушавајући однос љубави са Богом, људи се удаљују од мира. Уместо да се радују Богу, крију се од Њега у страху (1 Мојс. 3, 8 – 10). Уједно нестаје и супружнички мир, јер Адам одмах оптужује Еву за грех (1 Мојс. 3, 12). Сличне напетости се протежу даље кроз људски род: од првог братоубиства, преко породичних и сваких других сукоба, до ратова који се и данас воде, као и све чешћих духовних немира које човека у њему самом мдре.

Господ Исус Христос

Грех утиче и на природу јер „сва твар заједно уздише и тугује до сада” (Римљ. 8, 22). Изгубљен је хармоничан однос са творевином – човек ће у „зноју лица свога јести хлеб” (1 Мојс. 3, 19).

Бог је одувек, Својим Промислом и благодаћу, човека усмеравао ка поновном успостављању мира. Његов мир означава много више од одсуства рата, сукоба или стреса. Господ је често преко пророка најављивао долазак Цара мира у свет. Он ће бити Свештеник у вечности по чину Мелхиседекову (Пс. 110, 4; Јевр. 7, 1). Пророк Исаија предвиђа да ће Спаситељ владати као Цар мира (Ис. 9, 6 – 7), али и да ће зарад мира страдати: „Али он би

Хришћани у савременом свету

рањен за наше преступе, избијен за безакоња наша, казна беше на њему нашега мира ради, и раном његовом ми се исцелисмо” (Ис. 53, 5). Пророк Језекиљ пише како ће Нови Савез Бога и људи бити „савез мирни” (Јез. 34, 25). Пророк Михеј најављује Рођење Спаситеља у Витлејему и истиче: „Он ће бити мир” (Мих. 5, 5).

Када се Господ Исус Христос родио, анђели су објавили да је Божји мир дошао на земљу (Лук. 2, 14). Пре него што ја дошао час Његовог страдања, како смо видели, Христос је обећао Својим ученицима мир (Јов. 14, 27). Својом смрћу и Васкрсењем Он је омогућио крајње помирење Бога и људи, остављајући нам свету Тајну причешћа да у њој будемо судеоници овог мира, бивајући увек Његови удови. „Јер Отац благоизволи да се у Њему настани сва пуноћа и да кроз Њега измири све са Собом, учинивши мир Његовом крвљу на крсту, помиливши кроз Њега и оно што је на земљи и оно што је на небесима” (Кол. 1, 19 – 20).

Христос је зацелио и расцеп који је постојао између Јевреја и незнабожаца, сједињујући их у Себи. Свети апостол Павле ће за Христа рећи: „Јер је Он мир наш, који и једне и друге састави у једно и разруши преграду која је растављала, тојест непријатељство, укинувши телом Својим закон са његовим заповестима и прописима, да обадва сазда у Самоме Себи у једнога новог човека, стварајући мир; и да помири са Богом и једне и друге у једном телу крстом, убивши непријатељство на њему” (Ефес. 2, 14 – 17).

Зашто Господ пореди мир који даје свет и мир који Он даје? Какав је мир који даје свет? Свет сматра да наш мир зависи од наших емоција, због чега се ствара притисак да

будемо срећни. Такав мир је потребно да буде виђен, опипљив, због чега се везује за материјална добра, каријеру, физички изглед и приказе наше среће у друштву или на интернету. Такав мир подразумева да немамо никакве невоље или проблеме, а ако се и десе, ми морамо да их решимо. Мир, дакле, зависи само од нас. И, напослетку, нас тај и такав назови-мир увек изневери и увек остаје недостижан. Само да „нађем свој мир”, тојест: само да завршим школу, само да се оженим, само да добијем унапређење, само да победим болест, и све унедоглед... Увек незадовољни, увек немирни, хрлимо ка увек недостижним и увек новим циљевима. Као ожеднели који јуре ка фатаморганма и напослетку им смрт прекинути пут.

Какав је мир који нам Христос даје? Такав мир не зависи од наших осећања. Можемо бити и тужни, а опет у миру Господњем. Он зависи од наше вере и поверења у Бога. Такав мир не захтева да буде виђен, не зависи од новца, имања, друштвеног статуса, телесне појаве. Такав мир је постојан у различитим невољама и недаћама, због чега их лакше надилазимо или и прихватимо, увек знајући: не зависи све од нас. Имамо поверење у Бога, нека буде Његова воља. Не тражимо „свој мир” него улазимо у Божји мир, сједињујући се са Христом. Већ сада на Литургији улазимо у предворје вечности, „сваку животну бригу остављајући”, славећи Бога, поштујући време, испуњавајући га љубављу и надом, без обзира на спољашње околности. Допуштамо да *светлост тиха* зрачи вечност кроз наше животе.

Где је онда наш постојан мир? Господ Исус Христос је свеза мира између Бога и људи, између човека и човека, између човека

Хришћани у савременом свету

и творевине, Дароватељ мира у човеку самом. Света Тајна причешћа је Тајна помирења, Тајна улажења у мир и пребивања у њему. Није Господ само Миротворац и Давалац мира но Сâм Мир. Зато и говори: „Ово сам вам казао, да у мени мир имате. У свету ћете имати жалост; али не бојте се, ја сам победио свет” (Јов. 16, 33).

На почетку Литургије се молимо „за вишњи мир и спасење душа наших”. Вишњи мир је далеко обухватнији и силнији од оног „нижњег”. Вишњи мир, мир са висинâ, мир Царства небеског, то је онај исти мир који нам је Господ оставио и у Којем се он једино и остварује. Одмах потом се молимо „за мир целог света”. Благовест Цркве почиње објавом Царства Свете Тројице и подсећањем на мир, призивом на мир, молитвом за мир. Зато свештеник често благосиља народ уз речи: „Мир свима!”, зато се жртва хвале везује са милошћу мира („Милост мира, жртву хвале!”), зато имамо смелости да молимо: „Даруј мир свету Твоме!”

Вишњи мир се из Литургије протеже у све поре хришћанског живљења и делања, а хришћани су призвани да буду миротворци и мирносноци. Јасно је и природно да унутар Цркве, која је Тело Христово, постоји поредак који поштујемо „јер Бог није Бог нереди него мира” (I Кор. 14, 33).

Како задобити вишњи мир у времену када су људи све више немирни? Од анксиозности данас званично пати скоро трећина људског рода, док разорна сила немира често не може научно најбоље да се објасни и исцели.

Очигледан први корак јесте улажење у барку спасења, у Цркву Христову, учествовањем у светим Тајнама. Значајни су и разговори са надлежним парохом или духовником. Мир је првенствено дар Светог Духа (Гал. 5, 22 и Пс. 29, 11), али свакако да и ми имамо одговорност да се склањамо од греха и хрлимо ка врлинском животу, у љубави и нади. Своје немире препустимо Богу: „Све своје бриге положите на Њега, јер се Он стара за вас” (I Петр. 5, 7; ср. Мат. 11, 28). Потребно је да се не плашимо и да се у љубави усавшавамо, да би се Бог мира настанио у нашем срцу (Кол. 3, 15). Све ово не одриче и остале начине како Бог може да помогне, у одређеним случајевима и преко лекара. Али, свето Причешће ће увек бити сâмо улажење у вишњи мир, напајање Водом Живом, храњење плодовима са Дрвета Живота. Будући да је први мир био у рајском врту, у заједници Бога и људи, Васкрсли Христос је поново омогућио да се наслађујемо плодовима овог мира и да, приступајући Чаше Спасења, радосно певамо: „Окусите и видите како је добар Господ!”

Оче, да те питам

Презвитер Вељко Васиљев О ВЕЛИКОМ СЛAVОСЛОВЉУ

У овом броју Винограда Господњег доносимо одговор презвитера Вељка Васиљева на питање: „Можете ли нам објаснити шта у богослужењу Цркве значи Велико славословље?“

Реч *славословље* је дослован превод грчке кованице *δοξολογία*. У слободнијем преводу могли бисмо да кажемо: говорити славу, односно исказивати славу (некоме или нечему).

Реч *слава* често чујемо на богослужењима наше свете Цркве. Најчешће, обично пред крај појања псалама, чујемо славословни припев: „Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, и сада и увек и у векове векова. Амин.“ Кроз наведени припев ми, молитвено учествујући у богослужењу, изражавамо своју жељу да се Један Бог у три Лица вечно прославља на земљи и на небесима. Појање псалама уз додавање овог славословног исповедања вере пред сâм његов крај, после којег следи кратак закључак, представља један од најстаријих облика хришћанске молитве. Тај закључак може бити парафразирани почетни стих псалма који се проузносио или трократно *алилуја*, или неки други стих („Молитвама апостолâ, Милостиви, очисти мноштво сагрешења наших“). Кроз овакав начин проузношења псалама, хришћани првих векова су исказивали да пророчанства псалама и других књига Старога Завета нису у супротности са њиховом вером већ да Христово Рођење на земљи и објава Свете Тројице представљају испуњење вековних очекивања изабраног народа Божјег.

У свештеној историји Домостроја нашег спасења, како ју је записао свети апостол и јеванђелист Лука, видимо да је реч *слава* певана у песми анђелâ који су благовестили витлејемским пастирима да се родио Христос Спас. Песма „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља“ грејала је истовремено и срца анђелâ који су је певали и срца пастирâ који су је слушали. Стога, нимало не чуди што су управо ове речи све-

тог Јеванђеља постале почетни стихови ранохришћанске химне коју називамо Велико славословље. Ову величанствену и садржајну химну, уз мање текстуалне варијације, готово свакодневно слушамо у току јутарњег богослужења. Уз разлике у реду стихова, разликује се и начин проузношења, те се ова химна на посведневном јутрењу чита и тада њен назив у богослужбеним књигама бива без придева *велико*. На недељном и празничном јутрењу ова химна се, по савременом богослужбеном Уставу, пева, и то пред сâм крај богослужења. У овом скромном промишљању о поменутој химни имаћемо у виду текст Великог славословља које се проузноси појањем.

Стих којим у савременим богослужбеним књигама започиње молитвена песма о којој говоримо гласи: „Слава Теби Који си нам показао светлост!“ Ове речи, историјски гледано, нису биле речи Великог славословља већ један од припевâ *хвалитних стихира* које се поју непосредно пре њега. Ове речи, у богослужбеној традицији Руске Цркве и оних који јој следују, изговара свештеник, односно архијереј, ако је присутан, благосиљајући народ свећама (дикиријом и трикиријом), док се у традицији Грчке Цркве и других словенских народа поје заједно са првим стиховима Великог славословља. У Црквама арапског говорног подручја овај стих, као и читаво Велико славословље, поје архијереј из трона, и то антифоно са појцима леве певнице.

Сâм по себи је јасан овај стих који прославља Бога, Који је створио светлост и Који нам свакодневно изнова дарује светлост да би човек изишао на дело своје и на посао свој до вечера (Пс. 103, 23). Додатно ове речи добијају на тежини ако узмемо у обзир да је у палестинским манастирима, у којима се развијало православно богослужење, јутрење почињало пре зоре. Трудољубиви монаси су сваку промену током дана освећивали молитвом. Старали су се да се песма која се зове *свјетилен* поје баш у свитање. Јасно је онда да се овим речима, које се проузносе неколико

Оче, да те питам

Чланови хора Школе појања „Свети Јован Дамаскин” при Црквеној општини новосадској

минута после тога, поред прослављања Онога Који рече, и би светлост (ср. ІМојс. 1, 3), благодари Творцу за то што им је и тога дана даровао сунчеву светлост, а све то су чинили у тренутку када тај дар постаје свима очигледан. Разлог из ког се то чини је заснован на светом Предању, а, на можда најконцизнији начин, изражен је речима светог Јована Златоуста, архипастира цариградског, који говори: „Када покажемо благодарност код претходних (доброчинстава) и препознамо Добротвора, дарови Његови постају обилнији” (Свети Јован Златоуст, „Беседа 18. на Постање”, у: *Сабрана дела светог Јована Златоуста*, Епархијски управни одбор Епархије нишке, Ниш 2018, стр. 217).

Стихови које смо већ помињали, песма анђела: „Слава на висини Богу и на земљи мир...” подсећају нас да Рођење Христово и могућност да Бога зовемо својим Оцем – која нам је кроз то Рођење дарована – јесте нешто чега треба да се присећамо и на чему треба да благодаримо сваки пут када се сунце рађа и започиње нови дан. Исте стихове слушамо и на почетку јутрења, пред шестопсалмије, а понављамо их на завршетку. Овакво *повторавање* (повнављање, потврђивање) често је у православном богослужењу и у химногра-

фији (довољно је да се присетимо песме светог Јована Дамаскина „О Тебје радујетсја”).

Велики руски литургичар Михаил Скабаланович са правом примећује да се Велико славословље може поделити на три дела. Ево како он промишља о следећим стиховима славословља: „Хвалимо Те, благосиљамо Те, клањамо Ти се... Призвук ових речи подсећа на узвишену химну Литургије: *Тебе појем...* Као што се онде не наводи подробно за шта све Господа *појем*, јер би набрајање било бесконачно, тако се и овде указује на оно најглавније: Велику славу Једног Бога у три Лица Које се слављење и узноси. Остали део химне упућен је углавном Богу Сину Који се назива *Јагње Божје*, омиљен израз Којим му се у старини обраћало. Молимо му се суштином свију молитава: да нас помилује. Нашу веру да Он то може учинити изражава исповедање да је Он дошао да узме грехе целог света, па, дакле, и наше; а да Он то хоће – свечаним исповедањем: *Јер си Ти једини свет...*, чиме се, уз *амин*, завршава први део Славословља” (Михаил Скабаланович, *Тумачење Типика*, Истина, Шибеник 2014, стр. 467).

Следећи део Славословља, који се такође завршава речју *амин*, није толико радосног карактера. У њему је описана свест о

Оче, да те питам

греховности човековој и страх да се због тога не наруши савршена хармонија творевине Божје. Трећи, молитвено-поучни, део Славословља поучава нас да се удаљимо од греха и да се испунимо и ојачамо врлинама да бисмо прибегавали Њему, Благословеном, Који нас учи уредбама Својим.

Следи текст Великог славословља:

„Слава Теби Показавшему нам светлост. Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља.

Хвалимо Те, благосиљамо Те, клањамо Ти се, славословимо Те, благодаримо Ти ради велике славе Твоје.

Господе Царе Небески, Боже Оче Сведржитељу; Господе, Сине Јединородни, Исусе Христe и Свети Душе.

Господе Боже, Јагње Божје, Сине Оче, Који узимаш грех света, помилуј нас; Који узимаш грехе света.

Прими молитву нашу, Који седиш с десна Оцу и помилуј нас.

Јер си Ти Једини Свет, Ти си Једини Господ, Исус Христос, на славу Бога Оца. Амин.

Сваки дан благосиљаћу Те и хвалићу Име Твоје у век и у век века.

Удостој, Господе, да се у овај дан од греха сачувамо.

Благословен јеси, Господе, Боже Отаца наших и хваљено је и прослављено Име Твоје у векове. Амин.

Да буде, Господе, милост Твоја на нама, као што се уздасмо у Тебе.

Благословен јеси, Господе, научи ме уредбама Твојим (три пута).

Господе, био си нам прибежиште из нараштаја у нараштај. Ја рекох: Господе, помилуј ме, исцели душу моју, јер сагреших Теби.

Господе, Теби прибегох, научи ме да творим вољу Твоју, јер си Ти Бог мој.

Јер је у Теби извор живота. У светлости Твојој видимо светлост.

Продужи милост Своју онима који Те познају.

Свети Боже, Свети Крепки, Свети Бесмртни, помилуј нас (три пута).

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, и сада и увек и у векове векова. Амин.

Свети Бесмртни, помилуј нас.”

Значајне годишњице

Протојереј Петар Бикар „СМЕРЕНИ НИКОДИМ, ПО МИЛОСТИ БОЖИ, АРХИЈЕПИСКОП ВСЕХ СРБСКИХ ЗЕМАЉ И ПОМОРСКИХ”

Поводом седам стотина година од упокојења светог Никодима, архиепископа српског (1324 – 2024) и шесто деведесет пет година од превода Типика архиепископа Никодима (1319 – 2024)

Свети Никодим, архиепископ српски, рођен је око 1270. године. У запису монаха Гервасија на Апостолу из 14. века, који се чува у манастиру Хиландару, пише да је он био „от области западније страни, земље рашкије рекомије србскије”. Монаштво је примио на Светој Гори. Године 1290. монах Никодим је вршио послушање параконума хиландарског манастира Светог Ђорђа у Солуну.

Игуман манастира Хиландара је постао 1311. године и ту службу је савршавао до 1317. године, када је 12. маја, на Спасовдан, изабран за десетог архиепископа свих српских земаља и поморских. Као хиландарски игуман, ишао је у Цариград код византијског цара Андроника II, по налогу краљева Милутина и Драгутина, међу којима је тада владао раздор, и српског државног сабора. Тада му је цар уручио једну хрисовуљу – даровницу за манастир Хиландар, због помоћи коју му је указао српски краљ у борби против Турака у Малој Азији. После повратка из Константинопоља, у коме је боравио крајем 1311. и почетком 1312. године, игуман Никодим учествује у раду светогорског протата. Лета 1316. посећује краља Милутина у двору и измољава од њега помоћ за испосницу Светог Саве у Кареји у коју се убрзо повлачи и из које је изабран за архиепископа, наследника Светог Саве III, који се упокојио 26. јула те исте године.

Као архиепископ бринуо је о богослужбеним књигама, те је, његовим благословом, 1324. године, црноризац Дамјан преписао Апостол, у науци познат као Шишатовачки, коме се, такође, навршила 700-годишњица. Тада су преписани и један Параклитик и један Октоих. Заповедио је, у својој повељи за Карејску келију 1321. године, да се

препише Карејски типик Светога Саве и да се чува у црквеној ризници Архиепископије. Пре тога, 1319. године, превео је Јерусалимски типик са старогрчког језика на српскословенски.

Свети Никодим је утицао на краља Милутина да дозволи повратак свога прогнаног сина Стефана са породицом из Цариграда, кога је, после упокојења краља Милутина, крунисао за краља на Богојављење, 6. јануара 1322. године, а његовог сина Душана за младог краља.

Архиепископ Никодим је саградио цркву Светог Димитрија у архиепископском седишту у Пећи, која је живописана по заповести светог архиепископа Јоаникија 1345. године, потоњег првог патријарха српског. Поред наведеног, подигао је и цркву у месту Лицица и посветио је Светом Сави.

Десети поглавар Српске Цркве се упокојио 12. маја 1324. године, у педесетим годинама свога живота. Службу му је написао епископ Марко Пећки почетком 15. века. Посвећен му је придворни параклис у Вла-

Значајне годишњице

дичанском двору Епархије источноамеричке у Едварту, трудом и љубављу тадашњег епископа Саве Вуковића, који је докторирао на теми о Типику архиепископа Никодима 1961. године на Богословском факултету у Београду (Драгић М. Живојиновић, *Архиепископ Никодим I*, стр. 97 – 112).

О Типику архиепископа Никодима

На Светој Гори, крајем 12. века, када је у њу дошао Свети Сава, богослужење се одвијало по образцу атонско-студитског синаксара, насталог у периоду од 10. до 12. века, на основу студитског синаксара солунске редакције. Свети је овај поредак, који је привремено

увео у манастир Хиландар, ускоро заменио Хиландарским типиком, који је био превод и прерада Евергетидског типика, насталог на основу цариградске редакције студитског синаксара. Пошто Светитељ није превео синаксар Евергетидског типика него само пролог, богослужење савршавало по литургијским књигама које су у себи имале синаксарне рубрике Евергетидског типика,

а које су преведене од носиоца хиландарске литургијске редакције 13. столећа, на чијем челу је стајао Свети Сава. Први српски архиепископ ће ове књиге и тај богослужбени образац пренети у Србију и по њему ће се служити у српским парохијама и манастирима до увођења Јерусалимског типика, који је настао трудом палестинских монаха на прерађивању цариградске редакције студитског синаксара (Владимир Вукашиновић, „Кратки преглед развоја литургијског живота Српске Архиепископије од 13. до 17. века“, 52 – 67).

Заправо, на Светој Гори, у 10. веку је већ био уведен Јерусалимски типик, али онај који су спровели студијски монаси који су извели синтезу истог са константинопољским азматским типиком, познату као прва саваитска или прва студијска редакција. Касније, у 14. веку, у време исихастичког покрета, биће уобличена друга исихастичка редакција Јерусалимског типика.

Свети Сава је на основу прве студијске редакције Јерусалимског типика написао службу Светом Симеону (Ненад Милошевић, „Типик Светог Саве“, стр. 27 – 35). Мишљења смо да Свети Сава није намеравао да уведе у Српску Цркву Јерусалимски типик друге исихастичке редакције, иако је делимично упознао зачетке таквог богослужења приликом свог другог хаџилука у Свету Земљу 1230. године.

Свети архиепископ Никодим, боравећи у Цариграду крајем 1311. и почетком 1312. године, као хиландарски игуман је присуствовао богослужењу које су савршавали цариградски, антиохијски и јерусалимски патријарси, по образцу друге исихастичке редакције Јерусалимског типика и пожелио је да тај образац уведе и у Српску Архиепископију,

смтрајући да ће тако наставити дело Светог Саве које он због маловремености живота није успео да заврши, о чему говори у свом предговору превода Јерусалимског типика. Због тога је послао у Цариград да му се из манастира Светог Јована Претече, који је обновио свети краљ Милутин, донесе Типик који је он превео, а потом је тај превод преписан 1319. године, управо на стогодишњицу добијања аутокефалности Српске Архиепископије. Архиепископ Никодим наводи тачан датум настанка превода – 6827 (1319) године, круг сунца 23, месеца 6, индикта 2.

Значајне годишњице

На почетку Типика, а после предговора, налази се један особит чин, који је у најновије време препознат као чин панихиде агрипније, сличне истом чину у Евергетидском типичу. Ова аколутија, по свему судећи, потиче из богослужбеног светосавског предања које је претходило превођењу Јерусалимског типика друге исихастичке редакције од архиепископа Никодима и које треба данас посебно проучавати, јер нам је њега оставио Свети Сава и плод је његовог рада у вези са богослужењем Архиепископије Српске (Владимир Антић, „Карактеристике српског богослужења и појања на почетку 14. века према Никодимовом типичу”, стр. 291 – 292).

Блаженопочивши протојереј-ставрофор др Лазар Мирковић, некадашњи професор Литургије на Богословском факултету у Београду, који се посебно бавио изучавањем Никодимовог типика, утврдио је да је овај Типик најближи оном који се налази у библиотеци Лавре Преподобног Атанасија Атонског у Светој Гори, рукопис број 99. Иначе, оно што је од неизмерног значаја јесте то да је Никодимов типик данас доступан за изучавање јер га је поменути прота Лазар Мирковић, пре Другог светског рата, фотографисао од прве до последње странице. Оригинал типика је изгорео приликом бомбардовања Народне библиотеке у Београду, 6. априла 1941. године. Професор Ђорђе Трифуновић, велики поштовалац и ученик почившег прота, приредио је у две књиге издање фототипије изгорелог рукописа Никодимовог типика и рашчитан текст, који је разрешио прота Лазар.

Типик архиепископа Никодима је први превод Јерусалимског типика не само код нас Срба већ у читавом словенском свету и предвиђен је за употребу како у парохијским тако и у манастирским заједницама. Нажалост, са уласком новорускословенских богослужбених књига у наше богослужење и престанком употребе српкословенског језика у нашој Цркви, у другој половини 18. века, престала је употреба Типика архиепископа Никодима и по њему се од тада не савршава богослужење. Мишљења смо да је потребно поновно враћање србуља у наше богослужење, па са њима и Никодимовог типика, што је и пре-

познато код појединих наших савремених српских литургиолога (Арсеније Главчић, „Типик архиепископа Никодима”, стр. 294 – 307).

Свети архиепископ Никодим је био и јесте веома значајна личност међу наследницима трона Светог Саве. Био је ваистину смирен и смиран и због тога га је Господ и прославио, сачувавши његове свете мошти нетрулежним. Из свог кивота у Пећкој Патријаршији непрестано благосиља свој српски народ и заједно са Светим Савом и свима светима служи Небеску Литургију и после седам стотина година од свог блаженог престављења, подстичући све нас да чувамо и ревносно проучавамо његово и наше светосавско српско богослужбено предање.

Извори и литература:

- Типик архиепископа Никодима*, књига прва, фототипија изгорелог рукописа Народне библиотеке у Београду, приредио Ђорђе Трифуновић, Београд, 2004.
- Типик архиепископа Никодима*, књига друга, српскословенски текст разрешио Лазар Мирковић, приредио Ђорђе Трифуновић, Београд, 2007.
- Арсеније Главчић, „Типик архиепископа Никодима”, *Српска теологија данас*, Православни богословски факултет, Београд 2010, стр. 294 – 307.
- Владимир Антић, „Карактеристике српског богослужења и појања на почетку 14. века према Никодимовом типичу”, у: *Свети краљ Милутин и његово доба. Историја, књижевност, уметност*, тематски зборник Међународног научног скупа „Краљ Милутин и доба Палеологâ: историја, књижевност и културно наслеђе”, Скопље 24 – 26. октобар 2021, Каленић, Крагујевац 2023, стр. 287 – 305.
- Ненад Милошевић, „Типик Светог Саве”, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књига 17, Београд 2015, стр. 27 – 35.
- Владимир Вукашиновић, „Кратки преглед развоја литургијског живота Српске Архиепископије од 13. до 17. века, у: *Свештена и духовна Трпеза. Огледи из српске литургијске теологије и праксе: 13 – 21. век*, Православни богословски факултет, Београд 2016, стр. 52 – 67.
- Драгић М. Живојиновић, *Архиепископ Никодим I, Историјски часопис*, књига LX (2011), стр. 97 – 112.

Из летописа

Катихета Јован Мајсторовић БИБЛИОТЕКА ЦРКВЕНЕ ОПШТИНЕ У СУБОТИЦИ

Пре три века, 1723. године, као најстарији верски објекат, у Суботици је подигнут православни храм Вазнесења Господњег. Откада постоји храм Вазнесења Господњег постоји и његова библиотека, односно књижница (касније и Српска читаоница), како је редовно називана у изворима.

Црква је била централно место окупљања целокупног српског православног становништва у Суботици. Око храма су устројене Црквена општина и школа, а у вековима који су надирали, уз парохијску заједницу деловала је библиотека, као и добротворне установе, задужбине и фондације.

Најстарије књиге које поседује библиотека су управо богослужбене књиге са почетка 18. века. У епохи читалачке револуције, половином 19. века, када се јавља велика и снажна жеља за образовањем путем штампаних књига, периодике и новина, настаје Српска читаоница у Суботици која је основана 1862. године, уз иницијативу Антонија Хаџића, председника Матице српске, пореклом Суботичанина. На њеном челу је био адвокат Јован Димитријевић, а чланови Читаонице су били и суботички пароси Исак Лудајић и Јован Радић, као и ђакон и учитељ Јаков Арадски.

У том просветитељском таласу осниване су српске читаонице у Иригу, Кикинди и Сомбору. У њима је посебно негована национална свест као брана асимилацији и однорођивању. Чувани и неговани су српски језик и ћирилично писмо.

Читаоница је издржавана од чланарина, али и од прилога суботичких Срба добротвора. Чланарина је, међутим, коришћена и као помоћ Црквено-школском одбору за куповину школског прибора, књига и за подршку сиромашним ђацима.

Од 18. септембра 1866. године, Црквена општина суботичка је на својој седници, одлуком број 100, утврдила да се на страну одваја свака нова књига и да се формира јавна књижница за сиромашни део народа, јер је

Вазнесенски храм у Суботици

читање веома битно, будући да се читањем корисних књига, како је наведено, „народ може свестрано образовати“. Већ до 1866. године број чланова је нарастао на педесет. Српска читаоница је имала завидан фонд књига и заузимала је врло угледно место у културним круговима Суботице.

У просторијама библиотеке при Црквеној општини суботичкој овдашњи Срби су се окупљали и размењивали мисли, идеје и речи. Један од присутних чланова би наглас читао изабрани текст, а касније би сви заједно полемисали и размењивали мишљења. Поред просветне, културне и политичке активности, читалишта су имала улогу јавних народних библиотека, на чијим су темељима, у већини случајева, у 20. веку основане јавне библиотеке.

У овом периоду, у стварању и развоју Црквеноопштинске библиотеке посебно су се истакли др Владислав и др Јоца Манојловић, као и браћа Јоца и Душан Радић. Библиотечки фонд Читаонице нарочито се увећао када је Књижница Српске православне Црквене

Из летописа

општине у Суботици предата на управљање Српској читаоници 1. јануара 1900. године. Из извештаја др Јоце Манојловића, који је уједно био књижничар ове читаонице, види се да је 1900. године она почела са стварањем свог књижног фонда, па је те године набавила 229 књига и 324 свеске. У том извештају пише: „Задатак српске књиге, дакле, и књижнице је: да облагорођава нашу душу, да челичи српску свест у нама и да пружа поуке народу, дакле да диже српско и морално и материјално. Лепа књижевност облагорођава душу, повесничка дела челиче свест у народу, а поучна дела шире образовање.”

За време Првог светског рата мађарске власти су из Српске читаонице заплениле и уништиле целокупну архиву из које би се могло много више сазнати о културном, националном, политичком и друштвеном животу Срба у овом граду.

Седиште Српске читаонице налазило се, од оснивања, у порти храма Вазнесења Господњег, у згради која је била седиште Српске православне Црквене општине. Зграда се налазила у продужетку Основне школе „Свети Сава” (зграда је директним поготком уништена приликом бомбардовања Суботице 1944/1945. године). Читаоница је 1934. године пресељена у зграду задужбине Душана Радића. Пред Други светски рат читаоница је премештена у задужбину Јована Остојића. Крајем деведесетих година прошлог века, читаоница је враћена у зграду православне Црквене општине суботичке под називом Црквеноопштинска библиотека. Тада су свештеник Славко Пајовић, а уз њега и г. Зоран Вељановић, архивиста, историчар и тадашњи професор историје суботичке Гимназије „Богдан Гајић”, започели озбиљан подухват сређивања библиотеке Црквене општине у Суботици. Тиме је започео процес пописивања књига и покренута је иницијатива о њиховој дигитализацији и каталогизацији.

Библиотека Црквене општине суботичке

Током три века постојања храма и просторија у којима су сакупљане књиге, фонд библиотеке је само растао. Библиотека у свом богатом фонду садржи око 14.000 наслова: књигâ, часописа, новина, календарâ и другог штампаног материјала на разним језицима и писмима. У поседу библиотеке су и богослужбене књиге из 18. века, као и стручна, правна и здравствена литература од браће Манојловић и адвоката Душана Петровића.

У попису књигâ може се наћи педесетак књига и часописа које је поклонио велики српски добротвор и задужбинар Душан Радић. Он, наравно, није био једини, будући да су и други угледни суботички Срби били библиофили, али и људи који су књиге радо поклањали црквеној библиотеци. Библиотека има и свој дечји кутак са књигама и бојанкама за децу.

Слава библиотеке је празник Преноса моштију светог првомученика и архиђакона Стефана. У поседу библиотеке је и икона светог првомученика и архиђакона Стефана коју је 1866. године израдио Илија Димитријевић, а поклон је сенћанског сенатора Стевана Лукачевића 1901. године.

Уз Црквену општину и библиотеку ставали су и школовали су се најугледнији суботички Срби, чији значај је надалеко премашио град у којем су се родили.

Портрети говоре

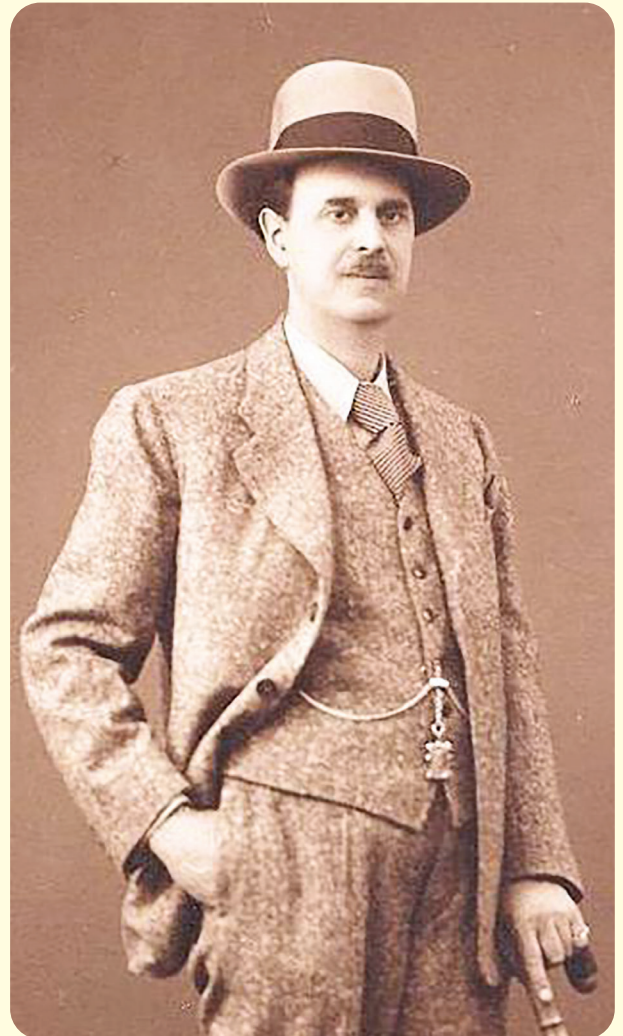
Протојереј Миодраг Андрић ВЛАДИМИР КУРОЧКИН (1883 – 1943)

Владимир Семенович Курочкин је рођен 24. марта 1883. године у Санкт Петербургу. Године 1896. уписао је Строгановску уметничку и индустријску школу (модерна Строгановска државна уметничка и индустријска школа). Године 1902. млади Волођа Курочкин је за своје радове представљене на Царској академији уметности добио сертификат за практичну наставу цртања у средњим школама. После одласка у Одесу почео је да учи децу цртању у неколико гимназија, укључујући и чувену Ришељеову школу. Године 1908. Владимир Курочкин се оженио Лидијом Герасимовном (рођеном Богдановом). У августу 1915. постављен је за кустоса, односно директора Музеја лепих уметности (савремени Одески уметнички музеј).

После револуције и грађанског рата 1917. године у Русији, са супругом се евакуише из Одесе, а 1920. стиже у Нови Сад, где постаје истакнути представник руске колоније. Поново предаје сликарство и цртање – прво у Српској мушкој гимназији (1922 – 1930), затим у Гимназији у Карловцима (1931 – 1933) и у трговачким и стручним школама у Новом Саду. Од 1922. држао је приватне курсеве цртања и техничког цртања.

Упркос великом оптерећењу и носталгији за изгубљеном отаџбином, Владимир Семенович је наставио да слика. Сликао је пејзаже и иконе, осликао је капелу Светог Василија Великог у Владичанском двору у Новом Саду, а за Николајевску цркву, за коју је био посебно везан као и сви Руси у Новом Саду, скицирао је јединствене витраже у ар деко стилу.

Године 1930, под покровитељством краља Александра, у Београду је одржана Велика изложба руске уметности, на којој је Владимир Семенович Курочкин представио своја дела насликана у Новом Саду, о чему нам сведочи и уметник Ф. А. Маљавин. Ево шта је Маљавин записао поводом изложбе: „Изложба ме не само затекла својим неочекиваним

Владимир Курочкин

обимом, не само да ме је задивила чињеница да уместо уобичајене тематске целине видите потпуно заступљено руско сликарство – иза изложбе крије се још једно осећање: ми смо изгнаници, ми чезнемо за нашим кутком, свуда смо странци. И тако, осећам да је изложба први камен ка изградњи нашег руског кутка овде, у словенском Београду.”

Владимир Семенович Курочкин (или професор Курочкин, како су га звали његови ученици) упокојио се 17. јула 1943. године. Сахрањен је са супругом на Успенском гробљу у Новом Саду. Већина радова се чува у приватним колекцијама у Новом Саду.

Нова издања

Катихета Бранислав Илић СПОМЕНИЦА ПОГРОМА У БАЧКОЈ 1941/42. ГОДИНЕ

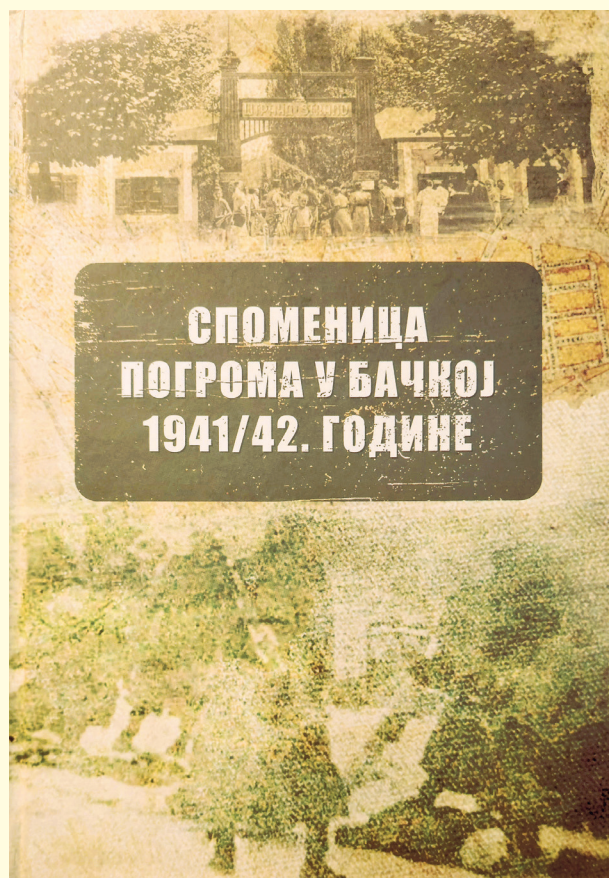
(Протојереј-ставрофор Владан Симић, Петар Ђурђевић,
протођакон Мирослав Николић,

Споменица Погрома у Бачкој 1941/42. године,

Историјски архив Града Новог Сада, Нови Сад 2023, 183 стр.)

Нова књига у издању Историјског архива Града Новог Сада, која је настала из пера протојереја-ставрофора Владана Симића, Петра Ђурђевића и протођакона Мирослава Николића, пред нас износи сведочанства о великом страдању православног живља за време Погрома у Бачкој 1941/1942. године. Под изговором полицијске потраге за преступницима разних врста, блокирања насељених места и претресања домова, спроведено је масовно, брутално и монструозно убијање и пљачкање недужних људи, односно свирепе етничко чишћење српског и јеврејског народа у Бачкој. Садржај књиге нам доноси јасну слику о ономе што се тих дана догодило, а о чему се деценијама ћутало. Црква је од сâмих почетака неговала и чувала од заборава оне који су у току злогласног Погрома пострадали, не само молитвеним поменима који су савршавани, а и данас се савршавају, већ и јасним одупирањем ћутању о страдању какво није запамћено на просторима питоме Бачке. Неговање овакве освештане културе сећања крунисано је приброджавањем лику светих мученика бачких.

Протојереј-ставрофор Владан Симић у свом раду под насловом „Осам деценија од Погрома у Бачкој” указује на важност правилног разумевања свих збивања која су била саставни део Погрома који, ваистину, представља злочин против човечности и као такав добија обриси геноцида. У свом раду аутор истиче да ако знамо да је овај крвави пир изведен на малом географском простору, да су жртве били цивили, и то свих узраста, нарочито деца, да су све до краја рата вршена убијања и депортације Срба, Јевреја и Рома, и да је бескрупулозно спровођена мађари-

зација свеукупног друштвеног, привредног, политичког и културног живота, укључујући и насељавање мађарског живља на окупирану територију, јасно је да је реч о Погрому са геноцидном идејом драстичне промене етничке структуре у Бачкој. Своје подробно казивање прота Владан поткрепљује фотографијама које јасно сведоче о појединим детаљима Погрома.

Истичући важност канонизације светих мученика бачких, протојереј-ставрофор Владан Симић у свом раду доноси кратке животописе оних свештенослужитеља који су мученички пострадали за време Погрома у Бач-

Нова издања

кој, а међу којима се налазе следећи свештеномученици: Милош Апић, парох сантовачки; Димитрије Хаџи-Бокшан, парох Светојовановске цркве у Сомбору; Василије Стојадиновић, умировљени свештеник у Чуругу; Милутин Петровић, парох у Белом Манастиру; Светозар Влашкалић, парох у Мошорину; Јован (Јанко) Виславски, парох у Госпођинцима; Анђелко Грбић, парох у Ђурђеву; Милош Катић, парох прве парохије у Жабљу и архијерејски намесник жабаљски; Чеда Еремић, парох друге парохије у Жабљу; Георгије Живанов, помоћни парох у Жабљу; Павле Костић, парох друге парохије у Чуругу; Бранко Вакањац, парох прве парохије у Чуругу; Георгије Парабућки, парох тителски; Александар Ердељан, ђакон при Саборном храму у Новом Саду; Стеван Иванчевић, новосадски катихета; Вељко Зуцајић, професор Карловачке богословије, и Миливој Поповић, умировљени члан Црквеног суда у Новом Саду.

Садржај књиге доноси и рад Петра Ђурђева, који, следејући историјским сведочанствима, пише о окупацији 1941. и Погрому 1942. године. Овај део књиге пружа ширу слику свих дешавања која су била саставни део Погрома.

О делатности светог Иринеја, епископа бачког, исповедника вере, у току окупације, читаоци могу сазнати из рада протођакона Мирослава Николића. Аутор је написао овај рад на основу архивске грађе која је похрањена у архиви Епархије бачке, као и на основу аката које је сâм свештеноисповедник Иринеј Ђирић писао за време тешких и тегобних дана окупације. Протођакон Мирослав у посебном поглављу доноси сведочења о Погрому. Садржај књиге обогаћен је и сведочењем свештеника Римокатоличке Цркве о страдању Срба у Мошорину.

Посебну драгоценост у књизи представљају изводи из летописâ храмова Епархије бачке, у којима се налазе важна сведочења крвавог пира који се збио пре више од осам деценија. Поред тога, у летописима су доступни описи обележавања годишњица, а особито 25-годишњице страховитог Погрома. У књизи су сабрани изводи из летописâ Алмашког, Светоуспенског и Саборног храма.

Међу корицама књиге налази се рад историчара Петра Ђурђева, који, на основу извештавања и писања новосадског *Дневника* (1945 – 1992), износи јасну слику односа јавности према неговању културе сећања. Ту је и списак извора и литературе која је коришћена за потребе настанка ове драгоцене књиге.

Књига *Споменица Погрома у Бачкој 1941/42. године* својим садржајем указује на важност културе сећања и на чињеницу да култура сећања нема истинску снагу ако није прожета културом праштања. Да би то било могуће, сваки злочин се мора памтити у његовом изворном облику, без прикривања пуне истине и њеног улепшавања из било ког разлога. Ова књига је један каменчић у златном мозаику неговања културе сећања на страдање недужног народа, али и културе јасног сведочења о голготским данима са којима је био суочен наш народ на овим просторима. Ова књига је и зборник који нас подучава својим садржајем, сведочећи да живот у вери подразумева и спремност на ношење крста. Тај крстоносни живот се пројављује на различите начине, а један од њих јесте и спремност на страдање какво су поднели они који су пострадали у Погрому, међу којима и свети мученици бачки, чији освештани пример Црква износи пред нас, поручујући нам да Васкрсења не бива без смрти.

ШКОЛСТВО И ДУХОВНОСТ

Мила Ђатовић ШКОЛСТВО И ДУХОВНОСТ

Сведоци смо немилих догађаја који су заплуснули наше школе последњих година и којима се не назире крај, а својом амплитудом трагичности и интензитетом трајања су запрепастили наш православни свет. У томе свету је одувек придаван велики значај развијању школства ради стицања најбољег могућег образовања, темељеног на струци и духовности као заједничким именитељима просперитета још од нашег првог учитеља и просветитеља Светог Саве. Такво темељно школство, устројено од нашег првог просветитеља, било је прожето и духовношћу српског народа и само њиховим узајамним прожимањем давало је сјајне резултате.

Током бурних времена у историји српског народа долази до штетних деловања у истовременом развоју школства и духовности, до њиховог раздвајања; долази до исти-

цања знања, учености и тежње за стварањем софистицираних нараштаја, а до занемаривања њиховог духовног развоја. Та искључивост у инсистирању на фабриковању малих „генија“, потирала је све више саму бит личности и водила ка занемаривању њихових духовних квалитета. Штавише, долазило је до обезвређивања суштинских вредности, при чему се оцена, односно број сматрао врхунским мерилем у одређивању вредности ученика. Доводило је до потребе бесомучног истицања „савршеног ђака“, недодирљивог и узвишеног на свом петичарском пиједесталу, јер бити такав значило је бити пример за углед целоме друштву и бити вреднован као успешан. По сваку цену се тежило стварању таквих свезналица, без вођења рачуна о њиховим реалним способностима, искреним стремљењима и развоју личности кроз ду-

Епископ мохачки г. Дамаскин са децом са Косова и Метохије у Саборном храму

Школство и духовност

ховно сазревање. Духовност је била потпуно маргинализована, посебно у комунистичком периоду, као нешто просто и несавршено, назадно, чак и веома штетно за младе људе. Све је било сведено на оцену и успех, до оног родитеља који рече: „Само Ви њему дајте петицу, није важно што он не зна.“

Овакав тренд у стицању образовања је донекле прекинут, али не и искорењен, увођењем наставе веронауке у наше школе. Овим гестом је исправљена деценијска неправда према Цркви, жигосаној као носиоцу нездравих и назадних ставова. Дешава се да млади људи, захваљујући часовима верске наставе, откривају своја духовна бића и стичу духовна знања која наткриљују став „петица по сваку цену“ и пружају свеобухватну ширину и право вредновање стечених знања.

Улога вероучитеља у садашњем тренутку у школству је веома велика и одговорна и добро је што су се они појавили као после-

ници у образовању, макар и сада, када то већ није могло бити раније. Основни циљ школства је стицање научних знања потребних за даље оспособљавање младих за живот, али би, исто тако, требало да буде и стварање духовно испуњених и просвећених личности. Само одуховљени, имаће довољно здравог разума да разлуче добро од зла, да се приклоне правим вредностима и негују оно што је добро у себи, у својим ближњима, у човеку уопште. Без духовности, сâмо знање је празна љуштура лишена сјаја, људскости, која води у немиле догађаје у нашим школама.

У развоју идентитета младих усмереног ка стицању знања потребних за самостални живот, не мање је важно стицање духовних вредности као основе за богаћење моралним вредностима. Целовитим уобличавањем и прожимањем једних и других постулата гради се здрава личност.

Маша Станојев, П/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај“, Србобран

Лука Придрашки, П/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај“, Србобран

Са часа веронауке У СУСРЕТ БОГОМЛАДЕНЦУ

Катихета: На почетку нашег данашњег часа изговорили смо молитву и призвали благослов Божји на све нас. Надахнути тим благословом, данас ћемо говорити о нашој припреми на празник Рождества Господа нашег Исуса Христа. Да ли неко зна који су видови наше припреме?

Кристина: Као и за Васкрс, за Божић се припремамо постом и чешћим учествовањем у богослужењима. Да ли овај пост очи Божића има неки посебан значај за нас?

Катихета: Рождество Господа нашег Исуса Христа је највеће чудо неба и земље, историје и вечности. Своју љубав према нама Бог је показао пославши Сина Свог Јединородног у овај свет, тако је Предвечни Син Божји постао Син Човечји, да на̄с људе, који смо до Његовог доласка седели у тами и сенци смртној, учини синовима Божјим. Један од видова наше припреме за празник Рођења Господа нашег Исуса Христа је вишедневни пост који траје четрдесет дана. Пост подразумева подвиг целокупне човекове личности јер се кроз њега јача снага воље. Посни период је везан за труд одрицања од себе и прилика је за човека да се сабере из расејаности живота. Децо, пост је почетак свих врлина зато што је он пут који, кроз усавршавање, води ка Христу и духовној радости. Али, пост је уједно и наш однос са свима светима који су својим подвигом угодили Господу.

Слободан: На нашем претходном часу говорили смо да је долазак Господа Исуса Христа најављиван више векова пре сâмог Оваплоћења од Пресвете Дјеве. У каквој вези су старозаветна пророштва о Рођењу Христовом и пост који нас уводи у тајну Божића?

Анастасија Редукић, VI/2,
Основна школа „Момчило Тапавица“, Надаљ

Катихета: Пост божићне Четрдесетнице изображава пост Мојсија, који је, постивши четрдесет дана и четрдесет ноћи, добио на каменим таблицама Божје заповести. А ми, постећи четрдесет дана, созерцавамо и примамо живу Реч од Дјеве, не нацртану на камену већ оваплоћену и рођену. Трајање Божићног поста можемо сликовито повезати са путовањем тројице мудраца до витлејемске пећине у којој је рођен Господ наш Исус Христос. Постом и молитвом идемо у сусрет Богомладенцу Христу, истинском Сунцу правде.

Василије: Да ли је познато када је установљен Божићни пост и од када се практикује овај вид припреме за најрадоснији празник?

Катихета: Дивно и важно питање! Хвала ти, Василије! Будући да древни црквени устави празник Рођења Христовог називају *другом Пасхом*, из тог разлога овом великом празнику претходи четрдесетодневни пост који се назива и малом Четрдесетницом. Установљење Божићног поста, као и других вишедневних постова о којима смо раније говорили, потиче из првих векова хришћанства. Од 4. века имамо прва помињања Бо-

Из школске клупе

жићног поста, а у 5. веку су поједини свети Оци детаљније писали о овом посту. У почетку, Божићни пост је трајао за једне хришћане седам дана, а за друге мало дуже. Тек на црквеном сабору који је одржан 1166. године било је одређено да сви хришћани поштују четрдесетодневни пост уочи великог празника Христовог Рођења.

Анастасија: Свакодневно прослављамо светитеље, а црквени календар свакога дана износи пред нас примере оних који су постом, молитвом и добрим делима прослављали Христа. Које светитеље у току овог поста посебно прослављамо припремајући се за Божић?

Катихета: Као што си лепо рекла, светитеље прослављамо свакога дана и свакодневно се угледамо на њихову веру и подвиг. Између осталих, за време Божићног поста, не случајно, у одређене дане ми прослављамо свете пророке који су у оквиру своје пророчке службе најављивали Рођење Господа нашег Исуса Христа. Тако прослављамо светог пророка Данила који је најавио време Христовог Рођења од Пресвете Дјеве. У оквиру посебног недељног дана прослављамо свете Праоце, а на њихов значај, између осталог, указује текст тропара. Да ли неко жели да прочита текст тропара?

Николета: Вероучитељу, желим ја!

Лена Баћинац, IV/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај”, Србобран

Катихета: Изволи, Николета!

Николета: Текст тропара гласи: „Вером си Праоце оправдао и од народа си их обручио Цркви. Хваљени су славом светих, јер из њиховог семена је плод благословен, Пресвета Богородица, која Те је без семена родила. Њиховим молитвама, Христе Боже, помилуј нас!”

Николина Кнежевић, IV/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај”, Србобран

Из школске клупе

Катихета: Хвала, Никоleta! Чули сте тропар недеље у којој вршимо спомен на свете Праоце. На дан светог Андреја и на дан светог Николаја у химнографији су садржане песме које најављују празник Рођења Богомладенца Христа: „Вертепе, добро се украси, Дјева долази носећи у утроби Христа. Пастири свирајући посведочите велико чудо и мудраци из Персије донесите злато, тамјан и смирну.” Било би лепо да пре завршетка часа прочитамо тропар Божића. Замолићемо Милицу да она прочита ову најзначајнију црквену песму празника Божића.

Милица: „Твојим Рођењем, Христе Боже наш, засија свету светлост богопознања, јер се у тој светлости звездом учашу они који звездама служе, да се клањају Теби, Сунцу Правде, и да познају Тебе са висине Истока, Господе, слава Ти!”

Катихета: Амин! Да у миру, радости и љубави дочекамо најрадоснији празник Рождества Христова, да постом, молитвом и добрим делима припремимо дом своје душе за Богомладенца Христа. Пост о којем смо на данашњем часу говорили само је један од видова наше припреме за Божић. Припремајући се за тако велики празнични дан, требало би да се потрудимо и да учинимо један искорак и будемо бољи у свему што је свето и честито. Ови дани од нас очекују да умножимо врлине и да делатна љубав буде наша света обавеза и дужност. Драга децо, то је најдивнија припрема која нас сама по себи већ уводи у тајну и радост празника ка којем молитвеним корацима хитамо.

Приредио катихета Бранислав Илић са ученицима Средње школе за дизајн „Богдан Шупут” у Новом Саду.

Димитрије Чобанов, II/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај”, Србобран

Сташа Ђурић, VI/4,
Основна школа „Јован Јовановић Змај”, Србобран

Актуелности

Митрополит бачки Иринеј одржао предавање о светом Јустину Ћелијском

У недељу, 20. октобра 2024. године, у свечаној дворани Гимназије „Јован Јовановић Змај”, Његово Високопреосвештенство Митрополит бачки др Иринеј је одржао прво предавање у оквиру јесењег семестра Школе православне духовности при Црквеној општини новосадској, на тему „Свети Јустин Ћелијски”.

Пре почетка предавања присутнима се обратио протојереј Жељко Латинковић, настојатељ Успенског храма у Новом Саду, који је, у име организатора, заблагодарио Високопреосвећеном Митрополиту бачком др Иринеју што се одазвао позиву да узме учешћа у новом циклусу предавања Школе православне духовности.

Говорећи о личности и делу светог аве Јустина Ћелијског, Високопреосвећени митрополит Иринеј је нагласио да су светитељи живи сведоци Живога Бога, а да је један од њих био и свети отац Јустин. „Његово богословље је било плод његовог живог литургијског сусрета са Живим Богочовеком Христом и он никада није богословствовао само тео-

ретски, књишки, на основу нечега што је научио, него увек управо из унутрашњег дубоког доживљаја, тако да се за његову теологију може с пуним правом рећи да је била опитно, доживљајно и благодатно богословље које извире из сусрета и богозаједништва или чак боговиђења. Молитвеник у њему, свештенослужитељ у њему, литург свакодневни, ревносни, неуморни, рађао је из себе великог богослова Цркве, а у исто време и његово богословље давало му је надахнуће за живи литургијски однос према свему око себе – пре свега, према живим људима. С једне стране, он је у свом молитвеном литургијском подвигу био бескрајно веран Предању Цркве и прописима богослужбеног устава Цркве, типика, а у исто време, кад год је реална духовна потреба то налагала, умео је да одлучује и ствара и сâм, на лицу места, без имало ропског или механичког односа према богослужбеном Предању Цркве, па је тако и сâм био стваралац литургијских текстова, песама и дивних богонадахнутих молитава, које су одмах спонтано улазиле у богослужбену употребу, како у самом његовом манастиру тако и много шире. Важна црта његовог богословља је, по мом утиску, та што код њега сасвим одсуствује наслеђена двосмисленост савременог српског богословља у његовом лутању и ко-

Са предавања Митрополита бачког Иринеја

Актуелности

лебању између Истока и Запада, тојест између надахнућа траженог и нађеног у светом извору православног свештеног Предања и црпења духовних утицаја из кладенца западног, спекулативног богословља, кладенца, који је, усталом, већ у Јустиново доба био готово пресушио. О свакој од димензија његове пребогате личности – о догматичару, патрологу, литургичару, агиологу, хришћанском филозофу, пастиру Цркве, духовнику, проповеднику, беседнику, као и подвижнику и човеку непрестане молитве – могло би се много говорити”, рекао је, поред осталог, Високопреосвећени Митрополит бачки др Иринеј.

Предавању су присуствовали Епископ мохачки г. Дамаскин, свештеници и ђакони Епархије бачке, као и многобројни Новосађани.

Празник Преподобне мајке Параскеве у Саборном храму у Новом Саду

На празник Преподобне мајке Параскеве, у недељу, 14/27. октобра 2024. године, на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду началствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит бачки господин др Иринеј, уз саслужење Његовог

Преосвештенства Епископа мохачког господина Дамаскина, свештеноства Саборног храма и новосадских ђакона.

После прочитаних јеванђелских одељака, Високопреосвећени Митрополит бачки г. Иринеј је у својој архијерејској беседи истакао да није случајно што се управо на празник једне свете, богољубиве девојке, која је постала угодница Божја својим светим и чистим животом, чита Христова прича о пет мудрих и пет лудих девојака. „То уље којим треба да одржавамо светиљке својих срца, својих душа, својих савести, јесте управо љубав заснована на вери. Вера, нада и љубав – то су три највеће јеванђелске врлине које се на крају векова, у будућем Царству Божјем, све сливају само у једну – у љубав. Тако је и света Параскева тим огњем љубави одржавала светлост љубави у својој души и постала велика пред Богом и пред људима. То је позив и свима нама, браћо и сестре, свим људима свих времена, да Бог дарује свима тај талент, тај дар, ту благодат да живе љубављу, јер је човек боголико биће, по лику Христовом саздано. Пошто је Бог Љубав, човек – уколико је слика Божја, икона Божја – такође треба да живи љубављу”, рекао је, поред осталог, Високопреосвећени Митрополит бачки др Иринеј.

Са Литургије у Саборном храму о празнику Свете Петке

Актуелности

У Саборном храму у Новом Саду служен помен трагично пострадалима на новосадској Железничкој станици

У недељу, 3. новембра 2024. године, у Саборном храму Светог великомученика Георгија, после заамвоне молитве на крају свете Литургије, у молитвеном присуству Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја, свештеници и ђакони Саборног храма служили су помен свима који су трагично пострадали на Железничкој станици у Новом Саду. Светој Литургији и помену присуствовао је и многобројни верни народ, који је, предвођен својим архијерејем и свештенством, принео молитве Господу за упокојење свих својих трагично пострадалих суграђана и помолио се за исцељење тешко повређених у овој трагедији.

После одслуженог помена, Високопреосвећени Митрополит бачки др Иринеј се обратио сабранима у Саборном храму и, поред осталог, истакао: „Драга браћо и сестре, помолили смо се на крају свете Литургије, пре отпуста, у њеном току, за душе новопострадалих наших суграђана, невиних жртава, жртава нашег општег људског немара и

неосећања за светињу и одговорност живота као дара Божјега. Нека нам то буде тужан, али важан повод за измену нашег става према животу и према нашим послушањима и дужностима, делањима у животу. Дакле, треба да урадимо нешто ситно, да направимо неку ситну ствар – направимо је као када правимо за храм Господњи нешто што ће бити освећено за богослужење. Тада неће бити толико оваквих тужних случајева. Нека Бог овим невино пострадалим људима, нашој браћи и сестрама, нашој деци, дарује вечну радост и покоју у Царству Своме, а нама нека да духа смиренумља, трпљења, трезвеноумља, разума, одговорности и, изнад свега, љубави. Вама свима нека Господ буде на помоћи у свему добром. На многа и блага лета!”

У Саборном храму у Новом Саду прослављен празник Светог великомученика Димитрија

На празник Светог великомученика Димитрија – Митровдан, у петак, 26. октобра / 8. новембра 2024. године, Његово Високопреосвештенство Митрополит бачки господин др Иринеј је началствовао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом

Помен пострадалима на Железничкој станици у Новом Саду

Актуелности

Митрополит бачки др Иринеј
са новорукположеним свештеником
Стеваном Јањиним

Саду. Високопреосвећеном Митрополиту бачком су саслуживали Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин, као и свештеници и ђакони Епархије бачке.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Митрополит бачки Иринеј је нагласио: „Свети великомученик Димитрије је страдао телом, али је Бог њега одмах прославио и од тада па до данас – тако ће бити и у будућим временима – преко његових светих моштију Бог чини чудеса и помаже свима који призивају Божју благодат и молитве угодника Божјега. Он је, уз светог Георгија и светог Николу, један од најпознатијих и најомиљенијих светитеља Божјих у свим хришћанским народима. Никада нема места очајању и незнању за нас православне хришћане. Имамо и пример из целе наше историје: толико страдалника, толико мученика, па ипак, Бог је њих све прославио, а наш народ и даље живи по својој вери и труди се да не узвраћа злом за зло. И ми, браћо и сестре, увек треба да се молимо за све невинне страдалнике и жртве, да за њих приносимо молитве Господу на светој Литургији и на богослужењима Цркве. Уздамо се да ће Бог њима дати слободу пред Престолом Својим да се и они нас сећају у молитвама. Јер, онај ко страда ради Бога, правде, истине и љубави Божје, није мртав него је жив, а на нама је да се трудимо да и ми будемо живи Живим Богом, да се Њиме богатимо, да Њиме дишемо, да кроз Њега гледамо све око

себе и тако ћемо бити најбољи следбеници Његових светих угодника, а и светог великомученика Димитрија.”

У току свете Литургије Високопреосвећени Митрополит бачки Иринеј је у чин презвитера рукоположио ђакон Стевана Јањина из Жабља. По отпусту свете Литургије, Митрополит бачки је пожелео свима срећан и благословен празник Светог великомученика Димитрија и честитао славу свим свечарима.

Литургијско сабрање у Светоархангелском манастиру у Ковиљу

У недељу двадесету по Педесетници, 28. октобра / 10. новембра 2024. године, на светој архијерејској Литургији у Светоархангелском манастиру у Ковиљу је началствовао Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин, викар Митрополита бачког, уз саслужење свештенства и ђаконства Епархије бачке.

У беседи после прочитаног јеванђелског одељка Преосвећени владика Дамаскин је протумачио јеванђелску перикопу о васкрсењу сина удовице из града Наина и, између осталог, рекао: „Господ воли Своје створење и жели да се сви људи спасу и дођу до познања истине. Сâм прилази овој ојађеној мајци и Сâм, по Својој вољи, подиже из мртвих овога умрлога дечака и враћа га његовој мајци, на радост у њеном животу. Када, драга браћо и сестре, чујемо за ово велико чудо, подсетимо се на чуда која су чинили пророци у Староме Завету, као свети пророк Илија који је васкрсао сина удовице у Сарепти Сидонској, или пророк Јелисеј који је васкрсао сина Сунамићанке, али по молби и по жељи њихових мајки. А овде Господ, ничим изазван, Сâм показује велику љубав управо према овој жени, чији живот је био једна велика трагедија, и враћа радост у њен живот. Наравно, све што Господ чини у делу спасења људскога рода, чини као Богочовек, као Син Божји, а то значи да то чини Света Тројица. Свако дело Сина Божјега је уствари дело Свете Тројице,

Актуелности

Епископ Дамаскин служи Литургију у манастиру Ковиљу

а доласком благодати Духа Светога ми знамо да је реалност Царства Божјега већ овде и сада присутна са нама. О томе управо сведоче и чуда која је Господ чинио, па и ово велико и дивно чудо васкрсења овога младића у граду Наину.”

У току свете Литургије Преосвећени Епископ мохачки Дамаскин је у чин ђакона рукоположио Зорана Пожарева, вероучитеља из Мошорина.

Патријарх српски Порфирије началствовао на светој Литургији поводом славе Града Новог Сада

На празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија, у суботу, 3/16. новембра 2024. године, Његова Светост Патријарх српски господин Порфирије је началствовао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду поводом славе Града Новог Сада. Светејшем Патријарху српском су саслуживали Високопреосвећени Митрополит волоколамски г. Антоније, председник Одељења за спољне црквене везе Московске Патријаршије, Високопреосвећени Митрополит бачки г. Иринеј, Преосвећени Епископ мохачки г. Дамаскин, протојереј Николај Балашов, саветник Патријарха московског и све Русије, протојереј Игор Јакимчук, заменик

председника Одељења за спољне црквене везе Московске Патријаршије, презвитер Николај Васин, секретар председника Одељења за спољне црквене везе Московске Патријаршије, протојереј Ђорђе Стојисављевић, шеф Кабинета Патријарха српског, и протојереји-ставрофори Милош Весин и Владан Симић.

Беседећи после прочитаног јеванђелског одељка Светејши Патријарх српски је нагласио: „Браћо и сестре, сваки човек има веру – неко веру у Бога, а неко

у лажне богове. У зависности од тога у кога верује човек или у шта верује, формираће се и његов начин живота. У зависности од тога како неко живи или гледајући на то како неко живи, ми можемо стећи представу и о томе у каквога Бога верује неко. То да не постоји човек који не верује тврди и наука, али ми, пре сваке науке, науком јеванђелском, науком вере знамо ту чињеницу, јер знамо истину да је човек створен по слици и прилици Божјој, а та истина нам потврђује да разлог, циљ и смисао свога постојања човек не може пронаћи у створеном, видљивом свету, него то упућује на истину да разлог, циљ и смисао свога постојања можемо наћи само у Ономе ко је изван граница времена и простора, тојест у беспочетном Почетку, у Самоме Богу. А Сâм Господ каже да је Царство Божје у нама. И зато није толико важно шта ће рећи неко око нас, није примарно важно шта људи мисле о нама, него је важно шта ми говоримо Богу, тојест шта говоримо Господу Христу, јер ми православни хришћани у Њега верујемо. Такви су били, браћо и сестре, сви светитељи Божји, јер се на њима изображавао живот Христов. Такав је био и свети Георгије кога данас слави­мо. Иако је могао за пут и стил свога живота да узме философију овога света, која хоће силу, моћ, успех, која је среброљубива, он је – знајући да је земаљско замалена, а небеско увек и довека – изабрао Христа и, као и сви

Актуелности

свети, био спреман да Га посведочи и животом својим и крвљу својом, што је и учинио.”

По заамвној молитви Патријарх српски г. Порфирије је благословио славске дарове принете у славу Божју, а у част светог великомученика Георгија, заштитника Града Новог Сада. У наставку је Његова Светост служио помен свима који су пострадали у трагедији која се догодила на Железничкој станици у Новом Саду.

После одслуженог помена Светејши Патријарх српски је г. Петру Ђурђевићу, историчару из Новог Сада, уручио орден Светог деспота Стефана Лазаревића, који му је, на предлог Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког г. Иринеја, доделио Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве у знак признања за велики допринос унапређењу културе, очувању традиције и културне баштине нашег народа уопште.

Честитајући на крају свима срећан празник и градску славу, Патријарх српски Порфирије је поручио: „Браћо и сестре, честитамо сви господину Ђурђевићу и молимо се Богу да сви ми, заједно са њим, угледајући се на светитеље Божје, чинимо у славу Божју све што је до нас и за добро нашега народа. Нека је срећна и благословена слава свим житељима Новог Сада, најпре владици Иринеју, до-

маћину и духовном оцу Епархије бачке, али и градоначелнику Града Новог Сада, као и свима нама. Ми смо служили помен за трагично страдале на Железничкој станици, с вером у Бога, знајући да је Господ наш Бог живих и мртвих, и да у Њему и за Њега не постоје живи и мртви. Зато смо се помолили Богу да спасе душе невино пострадалих и да да утеху свима онима који су њиховим одласком одавде ожалашћени. Нека им Господ подари Царство Божје! Још једампут, нека је срећна слава, свима желимо добро здравље, међусобну слогу, разумевање, јединство у вери у Христа Господу нашем и Спаситељу, Кога нека је слава у векове векова. Амин.”

Присутнима се обратио и Високопреосвећени Митрополит бачки г. Иринеј и том приликом рекао: „Желим и ја да се придружим, као надлежни епископ, овој славској честитки, да захвалим и нашој браћи, делегацији из сестринске Руске Православне Цркве, Високопреосвећеном митрополиту Антонију и његовој пратњи на братској посети и на учешћу у нашој слави. Ако Бог да живота и здравља, надамо се да ће бити са нама и у бољим приликама него што су ове године. Исто тако желим да поздравим председника наше Владе, који је био дугогодишњи градоначелник у Новом Саду и којем је Нови Сад у

Чин благосиљања славских дарова у Саборном храму

Актуелности

срцу, као и свима нама, и све остале овде присутне и сабране. Нека, молитвама светога Георгија, Господ дâ покој душе страдалима, погинулима, а оздрављење и исцељење онима који су сада у тешком стању, а свима нама свако добро и благослов и, изнад свега, да идемо оним путем који нам говори света Црква наша и о којем је Његова Светост Патријарх после Јеванђеља у својој беседи говорио, а то је пут и светога Георгија и пут нашега Светога Саве, пут свих светих Божјих угодника. На многа и блага лета свима!”

Светој Литургији у новосадском Саборном храму су присуствовали: г. Милош Вучевић, председник Владе Републике Србије, г. Милан Ђурић, градоначелник Новог Сада, госпођа Дина Вучинић, председница Скупштине Града Новог Сада, г. Никола Бањац, саветник председника Владе Републике Србије, др Весна Туркулов, вршилац дужности директора Универзитетског клиничког центра Војводине, професор др Драган Станић, председник Матице српске, г. Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, г. Никола Перваз, председник Црквене општине новосадске, и многе друге личности из јавног живота Српске Атине. На светој Литургији су појали чланови хора Школе „Свети Јован Дамаскин” при Црквеној општини новосадској, предвођени ђаконом др Владимиром Антићем, доцентом Православног богословског факултета у Београду.

После свете Литургије у Саборном храму, у Градској кући у Новом Саду, Преосвеће-

ни Епископ мохачки г. Дамаскин је, уз саслужење протојереја-ставрофора др Милоша Весина и ђакона Дамјана Љујића, извршио чин благосиљања славских дарова, помоливши се и за све који су трагично пострадали на Железничкој станици у Новом Саду.

Освећење Светосавског дома у Госпођинцима

У уторак, 19. новембра 2024. године, у храму Преноса моштију светога првомученика и архиђакона Стефана у Госпођинцима, вечерњим богослужењем је началствовао протонамесник Перо Анђелић, архијерејски намесник жабаљски, уз саслужење протојереја-ставрофора Славка Пајовића, пароха госпођиначког.

После вечерњег богослужења, испред Светосавског дома у Госпођинцима, свештеници архијерејског намесништва жабаљског и верници из Госпођинаца су дочекали Његово Преосвештенство Епископа мохачког господина Дамаскина. Викар Митрополита бачког, уз саслужење свештенства и ђаконства Епархије бачке, извршио је чин освећења обновљеног Светосавског дома. По завршеном чину освећења, Епископ мохачки Дамаскин је сабранима пренео молитвене поздраве Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја, похвалио труд верника и часника Црквеноопштинског управног одбора око обнове храма и Светосавског дома и, између осталог, рекао: „Нека би Господ дао да овај дом, који има

Освећење Светосавског дома у Госпођинцима

више намена, може да буде и место сабирања после свете Литургије, али исто тако и место где ће овај дивни хор који смо вечерас чули моћи да вежба, као и место за остале активности. Нека би Господ, благодаћу и молитвама свих светих, а посебно светога првомученика и архиђакона Стефана, дао изобиље силâ и снагâ нашем оцу Славку и свима вама!”

Прота Славко је потом захвалио Високопреосвећеном Митрополиту бачком Иринеју и Преосвећеном Епископу мохачком Дамаскину на поверењу и указаној части, а потом је изложио историјат грађења и обнове Светосавског дома.

Слава Светоархангелског манастира у Ковиљу

На празник Сабора светог архангела Михаила и осталих небеских сила бестелесних, у четвртак, 8/21. новембра 2024. године, прослављена је слава Светоархангелског манастира у Ковиљу. На светој архијерејској Литургији је началствовао Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин, викар Митрополита бачког, уз саслужење архимандрита Василија, игумана манастира Клисине у Епархији бихаћко-петровачкој, протојереја-ставрофора др Владимира Вукашиновића и презвитера др Драгана Карана, професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду, свештеног братства Светоархангелске обитељи, свештенства и ђаконства Епархије бачке.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Дамаскин је, између осталог, рекао: „Преподобни отац Јустин у својим беседама каже да данас свети архангел Михаило врши смотру не само над војском небеском него и над војском земаљском, а то смо сви ми хришћани. Да ли живимо

Чин благосиљања славских дарова у манастиру Ковиљу

и да ли се угледамо у нашем животу на свете арханђеле и свете анђеле? А како то живе свети арханђели и анђели и у чему то ми треба да се угледамо на њих? Они непрестано славослове Бога, непрестано служе Богу, непрестано богослуже, непрестано певају химне Богу. Пример јесте управо организација једног манастира, једне свештене обитељи која је исто тако установљена да монаси већину времена проводе у храму, где непрестано треба да служе и да славе Бога. Зато су службе у манастирима много дуже него у нашим парохијским храмовима. Али то је позив и свакоме хришћанину да читавим својим бићем у целом свом животу слави и хвали Бога. Оно друго чиме се одликују свети анђели јесте послушност вољи Божјој. Анђели са љубављу слушају Бога и нижи чиновници се покоравају вишим чиновницима. То је позив и свима нама да имамо послушности, да и ми слушамо и творимо вољу Божју, да слушамо своју Цркву, да слушамо своје старешине, да слушамо своје духовне и телесне оце.”

У току свете Литургије, Епископ мохачки је у презвитерски чин рукоположио јерођаконика Николаја, сабрата Светоархангелске обитељи. После заамвоне молитве, Епископ мохачки г. Дамаскин је благословио славске дарове и честитао братству манастирску славу, свима сабранима је пожелео благословен празник, а новорукоположеном јеромонаху Николају је упутио кратку духовну поуку као укрепење за будућу службу.

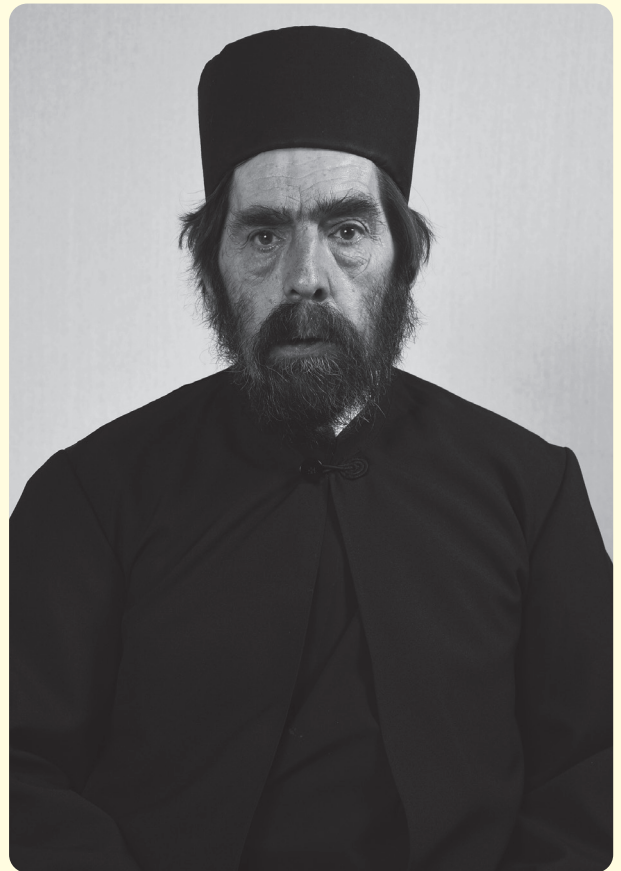
Упокој, Господе

ПРЕЗВИТЕР ДУШАН ЕРДЕЉАН (1953 – 2024)

У уторак, 12. новембра 2024. године, у поподневним часовима, упокојио се у Господу презвитаер Душан Ердељан, умировљени свештеник. Отац Душан је рођен 28. новембра 1953. године у Новом Саду, у свештеничкој породици, од оца Милорада и мајке Маре. Богословију Светог Саве у Београду је завршио 1974. године. Блаженопочивши епископ Никанор (Иличић) га је рукоположио 1977. године у чин презвитера. Своју пастирску службу је започео у Футогу, затим у Турији, Ади, Жабљу и Ђурђеву. Свој плодносни рад на Њиви Господњој је завршио у Локу, одакле је и отишао у мировину 2012. године.

У четвртак, 1/14. новембра 2024. године, на празник Светих бесребреника и чудотворца Козме и Дамјана, у Светониколајевском храму у Турији је служена заупокојна Литургија, а у наставку опело новопрестављеном презвитаеру Душану Ердељану. Заупокојном Литургијом је началствовао протонамесник Милорад Мишков, парох молски, уз саслужење свештенства и ђаконства Епархије бачке.

Опело над одром блаженоупокојеног оца Душана је служио протојереј Владислав Пајић, архијерејски намесник бечејски, уз саслужење свештенства и ђаконства Епархије бачке. После опела, верном народу се обратио прота Владислав преневши изјаве саучешћа Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја и Његовог Високопреосвештенства Митрополита браничевског господина др Игнатија. Потом је протојереј-ставрофор Ђорђе Ђурђев, умировљени свештеник, говорио о личности оца Душана и напоменуо да је он био изданак старе свештеничке породице Ердељан која

Блаженопочивши презвитаер
Душан Ердељан

је дала и свештеномученика у време Погрома у Бачкој. После опхода око храма, тело почившег презвитера Душана је пренето на Успенско гробље у Новом Саду, где је, после помена који је служио протојереј-ставрофор др Милош Весин, уз саслужење свештенства, сахрањено у породичну гробницу породице Ердељан.

Вечан ти спомен, достојни блаженства,
драги наш оче Душане!

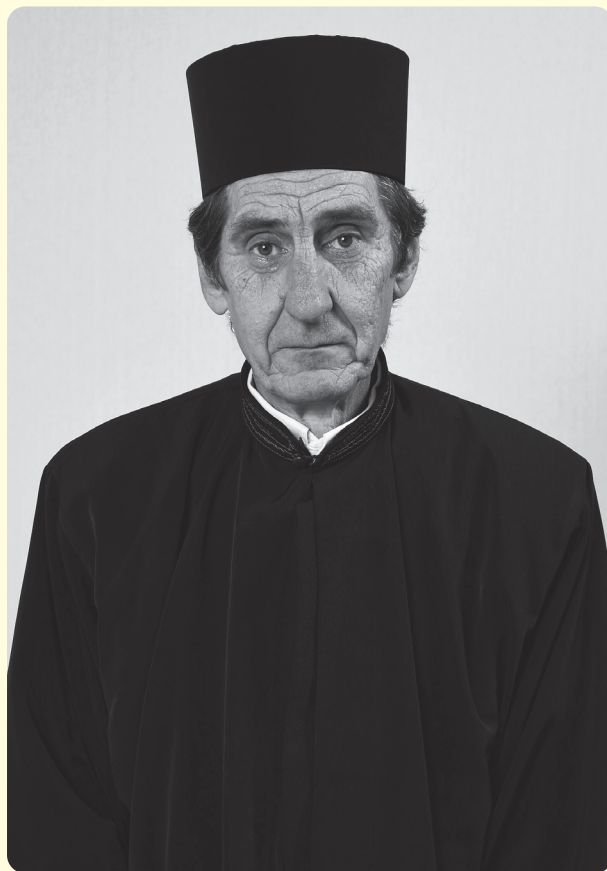
Упокој, Господе

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ДРАГОЉУБ ЕРДЕЉАН (1958 – 2024)

У недељу, 24. новембра 2024. године, у вечерњим часовима, упокојио се у Господу протојереј-ставрофор Драгољуб Ердељан, умировљени свештеник. Прота Драгољуб је рођен 26. марта 1958. године у Чуругу, у свештеничкој породици, од оца Милорада и мајке Маре. Богословију Светог Саве у Београду је завршио 1979. године. Блаженопочивши епископ бачки Никанор (Иличић) га је рукоположио на Видовдан 1981. године у чин ђакона, а на Крстовдан исте године у чин презвитера. Своју пастирску службу је започео у Чуругу, затим на Ченеју, у Новом Саду, Каћу, Турији и Товаришеву, одакле је и отишао у мировину 2021. године.

У уторак, 13/26. новембра 2024. године, на празник Светога Јована Златоуста, у капели на Успенском гробљу у Новом Саду, протојереј-ставрофор Ђорђе Ђурђев, умировљени свештеник, началствовао је на заупокојној Литургији поводом упокојења протојереја-ставрофора Драгољуба Ердељана. После заамвоне молитве служен је мали помен новопрестављеном проти Драгољубу.

Чином опела над одром новопрестављеног проте Драгољуба началствовао је Преосвећени Епископ мохачки г. Дамаскин, уз саслужење архимандрита Доситеја из манастира Гргетег, као и свештенства и ђаконства Епархије бачке. На крају чина опела, Преосвећени Епископ мохачки г. Дамаскин је прочитао телеграм саучешћа Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја, изразивши том приликом породици Ердељан саучешће и у своје лично име. Потом се протојереј-ставрофор Бранко Ђурчин, умировљени свештеник,

Блаженопочивши протојереј-ставрофор
Драгољуб Ердељан

обратио присутнима и том приликом беседио о личности и свештеничкој служби почившег проте Драгољуба Ердељана.

После чина опела, тело блаженопочившег протојереја-ставрофора Драгољуба Ердељана је сахрањено у породичну гробницу породице Ердељан на Успенском гробљу у Новом Саду.

Вечан ти спомен, достојни блаженства,
драги наш оче Драгољубе!

Календар активности Митрополита бачког г. Иринеја

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ МИТРОПОЛИТА БАЧКОГ Г. ИРИНЕЈА Јун – децембар 2024.

ЈУН	
2.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја Блажа Божовића, аутора књиге <i>Земља живих</i> .
4.	У крипти Спомен-храма Светог Саве учествовао у представљању књиге професора др Дарка Танасковића <i>Религија у друштву, култури и политици</i> .
6.	У Саборном храму у Новом Саду примио Митрополита Дидимотихе г. Дамаскина са групом поклоника из Грчке.
7.	У Сремским Карловцима учествовао на састанку поводом примопредаје Патријаршијско-митрополијског Архива Српске Православне Цркве у Карловцима између САНУ, досадашњег старатеља о том Архиву, и Архива Српске Православне Цркве.
8.	У Спомен-храму у Београду присуствовао молебну за Републику Србију и Републику Српску, поводом првог свесрпског сабора, који је служио Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије.
9.	У Владичанском двору у Новом Саду примио чланове хора из парохије Светог Германа Аљаског из Хелсинкија у Финској.
10.	У Руској Амбасади у Београду присуствовао пријему поводом <i>Дана Русије</i> .
12.	У Владичанском двору у Новом Саду примио др Владимира Рогановића, директора Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама.
13.	Вазнесење Господње; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, на којој је одликовао протојереја Владана Симића правом ношења напрсног крста и рукоположио ипођакона Ђуру Кнежића, клирика Епархије аустријске, у чин ђакона.
14.	Присуствовао пријему у Сремским Карловцима поводом посете представникâ Руске Заграничне Цркве.
15.	У манастиру Васкрсења Христова у Каћу примио званичнике Руске Заграничне Цркве.
20.	У Бечу узео учешћа у примопредаји новоформиране Епархије аустријске.
24.	Педесетница; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
26.	У Пожаревцу присуствовао свечаности поводом обележавања 30-годишњице епископске службе Митрополита браничевског г. Игнатија.
27.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Олега Иванова и дао интервју за Руску државну новинску агенцију <i>РИА Новости</i> .
28.	Видовдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.

Календар активности Митрополита бачког г. Иринеја

ЈУЛ	
5.	У згради Председништва Републике Српске у Бањалуци био примљен од стране Председника Републике Српске г. Милорада Додика.
6.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Игор Зиројевића, свештеника из Грчке.
7.	Ивањдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду. Истога дана, примио г. Марка Николића, помоћника директора Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама.
9.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа шабачког г. Јеротеја и протојереја Ђорђа Стојисављевића, шефа Кабинета Патријарха српског.
10.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа осечкопољског и барањског г. Херувима.
11.	У Владичанском двору у Новом Саду примио јерођаконa Методија Пранића, сабрата Светоархангелске обитељи ковиљске.
16.	У Владичанском двору у Новом Саду, примио свештенике који су завршили Богословију Света Три Јерарха у Крки 1982. године.
17.	У Владичанском двору у Новом Саду примио господина Страхињу Секулића, директора Агенције за реституцију, и госпођу Јасну Селаковић, директора подручне јединице Агенције за реституцију у Новом Саду.
18.	У Владичанском двору у Новом Саду примио архимандрита Тихона, игумана манастира Студенице, изабраног Епископа моравичког.
19.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Митрополита диселдорфског и немачког г. Григорија.
25.	У Владичанском двору у Новом Саду примио професора др Горана Радуновића и др Сашу Јањић, лекаре из Београда.
АВГУСТ	
5.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Бернара Ле-Кароа из Швајцарске, православног писца и публицисту, личног пријатеља.
6.	У Владичанском двору у Новом Саду примио муфтију Мухамеда Јусуфспахића из Београда.
12.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Председника Владе Републике Србије г. Милоша Вучевића.
13.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа шабачког г. Јеротеја и г. Душана Стокановића, управника Информативно-издавачке установе Српске Православне Цркве.
14.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја Жељка Латинковића и протонамесника Леа Малешевића, координаторе Катихетског одбора Епархије бачке.
15.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Муфтију новосадског Мухамеда Зиљкића са сарадницима.

Календар активности Митрополита бачког г. Иринеја

19.	Преображење Господње; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
20.	У свечаној дворани Црквене општине новосадске у Новом Саду примио Митрополита китруско-катеринског и платамонског г. Георгија са свештенством и групом студената из Грчке.
22.	У Владичанском двору у Новом Саду примио господина Страхињу Секулића, директора Агенције за реституцију, и госпођу Јасну Селаковић, директора подручне јединице Агенције за реституцију у Новом Саду.
27.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Златибора Лончара, министра здравља, и др Милована Бојића, лекара из Београда.
28.	У згради Владе Републике Србије у Београду био на састанку са г. Милошем Вучевићем, Председником Владе Републике Србије.
29.	У Владичанском двору у Новом Саду примио братство новосадског Саборног храма.
СЕПТЕМБАР	
1.	У Спомен-храму на Врачару, саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је хиротонисан архимандрит Никон, изабрани и наречени Епископ јенопољски.
18.	У Патријаршијском двору у Београду присуствовао састанку Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија са кардиналом Пјетром Паролином, државним секретарем Свете Столице. Истог дана, у дворани Југословенске кинотеке у Београду присуствовао премијери документарног филма <i>Људи Христови – наше време</i> , режисера г. Јована Марковића.
19.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Милорада Вучелића, главног и одговорног уредника <i>Вечерњих новости</i> .
20.	У згради Црквене општине у Новом Саду дао интервју за Руску националну телевизију. Истог дана, у Владичанском двору у Новом Саду, примио др Данила Михајловића, доцента на Православном богословском факултету у Београду.
21.	Рођење Пресвете Богородице; у Спомен-храму на Врачару, присуствовао на светој архијерејској Литургији, на којој је рукоположен ипођакон Василије Перић у чин ђакона.
22.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је хиротонисан архимандрит Пајсије, изабрани и наречени Епископ диоклијски.
23.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Митрополита крфског г. Нектарија.
25.	Присуствовао седници Наставно-научног већа на Православном богословском факултету у Београду.
27.	Воздвижење Часнога Крста – Крстовдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ђакона Дарка Вујкова у чин презвитера.

Календар активности Митрополита бачког г. Иринеја

ОКТОБАР	
2.	Празник Преноса моштију светог Иринеја, епископа бачког, исповедника вере, и светих мученика бачких; Патрон Епархије бачке; у порти Светосавскога храма у Мољу, служио свету архијерејску Литургију, уз саслужење више архијереја и свештенства Епархије бачке.
5.	У Бечу, учествовао у раду конститутивне седнице Епархијског савета и Епархијског управног одбора Епархије аустријске.
6.	У храму Васкрсења Христовог у Бечу молитвено присуствовао светој архијерејској Литургији коју је служио Епископ мохачки Дамаскин.
14.	У манастиру Покрова Пресвете Богородице у Ђунису, саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, поводом манастирске славе.
19.	У Саборном храму у Даљу саслуживао на светој архијерејској Литургији на којој је началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије.
20.	У свечаној дворани Гимназије „Јован Јовановић Змај”, одржао прво предавање у оквиру јесењег семестра Школе православне духовности при Црквеној општини новосадској, на тему „Свети Јустин Ћелијски”.
26.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа костајничког г. Серафима.
27.	Преподобна мати Параскева; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
28.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Андреја Тимашова, заменика амбасадора Русије, и Јевгенија Баранова, директора Руског дома у Београду.
29.	Учествовао у раду седнице Наставно-научног већа на Православном богословском факултету у Београду.
30.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја-ставрофора Велибора Џомића из Београда. Истога дана, примио др Владимира Рогановића, директора Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама.
31.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Милана Ђукића и г. Драгана Јокића из Новог Сада.
НОВЕМБАР	
1.	У свечаној дворани Матице српске у Новом Саду присуствовао свечаном отварању дводневног научног скупа под називом „Два века <i>Летописа Матице српске</i> : часопис дугог, континуираног трајања као међународни феномен”.
2.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа шабачког г. Јеротеја. Истога дана, примио протојереја-ставрофора Владимира Вукашиновића и јереја Србољуба Убипариповића, професоре Православног богословског факултета у Београду.

Календар активности Митрополита бачког г. Иринеја

8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа шабачког г. Јеротеја. Истога дана, примио протојереја-ставрофора Владимира Вукашиновића и јереја Србољуба Убипариповића, професоре Православног богословског факултета у Београду.
13.	Учествовао у раду седнице Његошевог одбора Матице српске.
14.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Страхињу Секулића, директора Агенције за реституцију, и госпођу Јасну Селаковић, директора подручне јединице Агенције за реституцију у Новом Саду.
16.	Ђурђиц; саслуживао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, на којој је началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, поводом славе Града Новог Сада.
20.	У Световазнесенском храму у Кулпину саслуживао на опелу новопрестављеној слушкињи Божјој Ксенији Накић.
26.	Присуствовао седници Наставно-научног већа на Православном богословском факултету у Београду.
ДЕЦЕМБАР	
2.	У згради Владе Републике Србије у Београду био на састанку са г. Милошем Вучевићем, Председником Владе Републике Србије. Истога дана, присуствовао седници Наставно-научног већа на Православном богословском факултету у Београду.
5.	У амфитеатру Православног богословског факултета у Београду, у оквиру одржавања научно-богословског скупа посвећеног светом ави Јустину Ћелијском, одржао пленарно излагање под називом „Богословље преподобног оца Јустина Ћелијског“.
6.	У амфитеатру Православног богословског факултета у Београду присуствовао другом делу научно-богословског скупа посвећеног светом ави Јустину Ћелијском.
13.	У Владичанском двору у Новом Саду примио др Ненада Поповића, министра без портфеља задуженог за међународну економску сарадњу и друштвени положај Цркве у земљи и иностранству.
17.	У свечаној дворани Матице српске учествовао у представљању књиге <i>Бошњаци на странпутици босанства</i> аутора професора др Дарка Танасковића.
19.	Никољдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ђакон Зорана Пожарева у чин презвитера.
25.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протосинђела Харитона (Павлицу), игумана Светоархангелске обитељи ковиљске.
27.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа будимљанско-никшићког г. Методија.
31.	У згради Црквене општине у Новом Саду дао божићни интервју за Радио-телевизију Војводине.

Светињама у походе

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА
СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

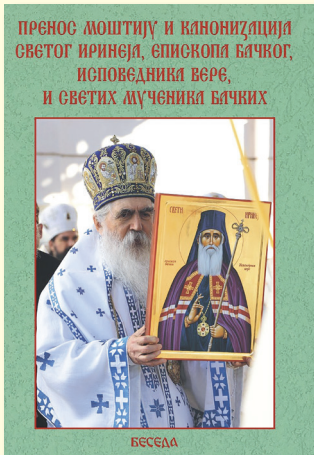
Путујте са благословом Цркве!

**Информације можете добити путем бројева телефона:
064/12-93-616 и 021/526-068**

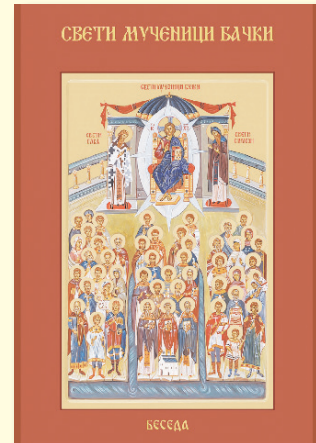
Издавачка делатност

**ПРЕНОС МОШТИЈУ
И КАНОНИЗАЦИЈА
СВЕТОГ ИРИНЕЈА,
ЕПИСКОПА БАЧКОГ,
ИСПОВЕДНИКА ВЕРЕ,
И СВЕТИХ МУЧЕНИКА
БАЧКИХ**

**СВЕТИ ИРИНЕЈ ЋИРИЋ
ЕПИСКОП БАЧКИ
ИСПОВЕДНИК ВЕРЕ**

**СВЕТИ
МУЧЕНИЦИ
БАЧКИ**

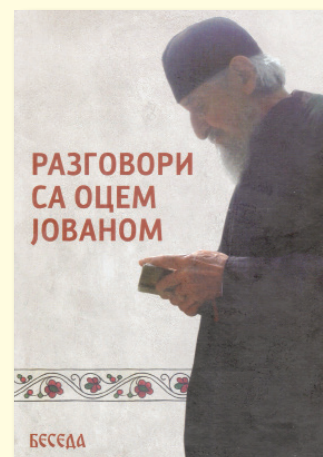
ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

ИЗ СМРТИ У БЕСМРТНОСТ
Погром у Бачкој
1941-1944. године

**Терапијска заједница
ЗЕМЉА ЖИВИХ**
Презвитер Блажо Р. Божовић

**РАЗГОВОРИ
СА ОЦЕМ ЈОВАНОМ**

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
ЕПАРХИЈА БАЧКА
ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail: epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби
сведочења и ширења православне вере.“

Митрополит бачки г. Иринеј

 БЕСЕДА

РАДИО ТАВОР
95.1 Mhz

90,7 MHz РАДИО
СЛАВОСЛОВЈЕ

 РАДИО „БЛАГОВЕСНИК“
95,7 Mhz

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ
ХРАМА У МОНАСТИРУ
ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА
НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро-рачун 150-000002502480343 (Еуробанк Директна, Нови Сад)